

Projekt

z dnia 21 czerwca 2016 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XIII/...../2016
RADY GMINY DOBR CZ**

z dnia 30 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1999r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2016r. poz. 446) art.17 ust. 1 pkt 1 i art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2015r. poz.163, 693, 1045, 1058, 1240, 1310, 1359, 1607, 1830, 1893, z 2016r. poz. 195) Rada Gminy uchwala, co następuje :

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrcz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIII/...../2016
Rady Gminy Dobrcz
z dnia 30 czerwca 2016 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Dobrcz
na lata 2016-2025

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII	14
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA.....	17
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
2. DEMOGRAFIA.....	18
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
5. GOSPODARKA	22
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	23
7. EDUKACJA I KULTURA	24
8. OCHRONA ZDROWIA	27
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	29
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
11. POMOC SPOŁECZNA	32
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	43
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	44
14. BEZROBOCIE	47
15. BEZDOMNOŚĆ	50
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	50
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	54
18. SYTUACJA DZIECKA.....	59
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	63
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	65
21. ANALIZA SWOT	68
22. PODSUMOWANIE	77
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	82
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	96
3. POGNOZA ZMIAN	96
4. RAMY FINANSOWE	99
5. PROGRAMY I PROJEKTY	100
IV. UWAGI KOŃCOWE	101

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Wdrażanie i kontrola realizacji planów strategicznych umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2016-2025. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe wśród losowo wybranych mieszkańców gminy oraz osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła). Analizie poddano w sumie 94 ankiety, w tym 47 pozyskanych ankiet odnosiło się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie, 41 dotyczyło problemu równości szans kobiet i mężczyzn, a 6 ankiet wypełnionych przez pedagogów z funkcjonujących na terenie gminy placówek oświatowych umożliwiło zbadanie sytuacji dziecka w gminie w środowisku szkolnym i rodzinnym.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji gospodarczo-społecznej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

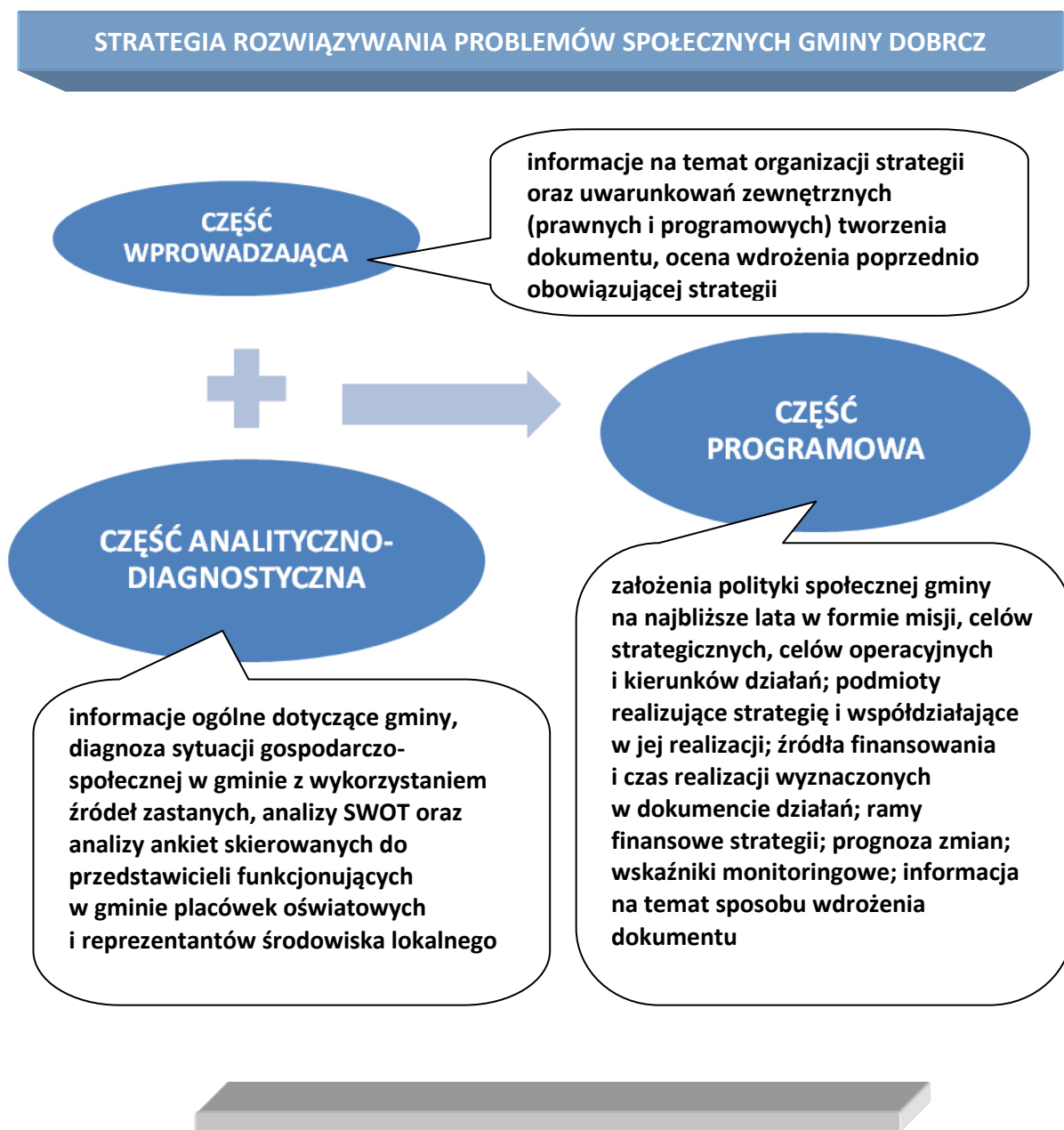
Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

• Demografia;	• Sektor pozarządowy;
• Infrastruktura techniczna;	• Bezrobocie;
• Komunikacja i transport;	• Bezdomność;
• Gospodarka;	• Problemy uzależnień i przemocy
• Zasoby i warunki mieszkaniowe;	• w rodzinie;
• Edukacja i kultura;	• Problemy równości płci,
• Ochrona zdrowia;	• Sytuacja dziecka;
• Sport, rekreacja i turystyka;	• Sytuacja osób starszych;
• Bezpieczeństwo publiczne;	• Sytuacja osób niepełnosprawnych.
• Pomoc społeczna;	

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „Europejska agenda cyfrowa” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby

korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 roku

– Plan Modernizacji 2020 +

Misja rozwoju województwa w bardzo skondensowanej formie zawiera główne idee zawarte w Strategii i jest syntetyczną deklaracją tego, czemu mają służyć i do czego mają

doprowadzić działania zaprogramowane w Strategii. Przyjęto misję rozwoju województwa w następującym brzmieniu: „Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”.

Przeprowadzone analizy uwarunkowań i stanu rozwoju województwa oraz prognoz rozwoju województwa pozwoliły na wyłonienie czterech priorytetów rozwoju, które mają charakter nadrzędny w stosunku do pozostałych ustaleń.

Za najważniejszy należy uznać priorytet **„Konkurencyjna gospodarka”**, mający bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, dochody samorządów wszystkich szczebli (a więc także ich zdolność do inwestowania), rolę i pozycję województwa w gospodarce narodowej. Gospodarka stanowi zasadniczą oś rozwoju województwa i wpływa na wszystkie pozostałe aspekty rozwoju. Bezpośrednią podstawą identyfikacji priorytetu „Konkurencyjna gospodarka” jest dążenie do unowocześnienia gospodarki, skutkującego znacznym zwiększeniem liczby miejsc pracy na terenie województwa.

Priorytet ten jest wskazywany jako najważniejszy ze względu na bardzo silne i trwałe społeczne i ekonomiczne skutki niskiego poziomu konkurencyjności gospodarki. Od początku funkcjonowania województwa notuje się trwale wysokie bezrobocie, będące konsekwencją niskiej konkurencyjności gospodarki. W sferze społecznej wysokie bezrobocie skutkuje przede wszystkim rosnącą skalą ubóstwa. W sferze gospodarczej niska konkurencyjność ogranicza możliwości wykorzystania potencjałów rozwojowych oraz utrudnia przebieg procesów typowych dla gospodarek lepiej rozwiniętych

Bezpośrednią podstawą identyfikacji priorytetu **„Modernizacja przestrzeni wsi i miast”** jest dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Priorytet **„Silna metropolia”** wskazuje, że najbliższe dekady będą bez wątpienia okresem dominacji największych miast – jako ośrodków generujących impulsy rozwojowe i budujących konkurencyjność regionów. Bydgoszcz i Toruń mają pełnić funkcję „lokomotywu rozwoju” województwa, a docelowo w pełni rozwinać funkcje o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym, będąc miastami atrakcyjnymi dla zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczych oraz zdolnych do kooperowania, a jednocześnie konkurencyjnych w tych dziedzinach z innymi krajowymi i europejskimi metropoliami.

Priorytet **„Nowoczesne społeczeństwo”** wynika z faktu, że województwo kujawsko-pomorskie cechuje się słabym poziomem rozwoju społecznego. Zagadnienie to jest

wprawdzie zróżnicowane w ujęciu podregionalnym (głównie w relacjach wschód-zachód województwa) oraz wykazuje odmienny charakter w ujęciu wieś – miasta, jednak ogólne wskaźniki różnych aspektów rozwoju społecznego należą w kujawsko-pomorskim do niskich lub najniższych w kraju.

Nawet wybrane wskaźniki dowodzą, że niezbędna jest zarówno zmiana mentalności społeczeństwa, rozumianego jako obywatele, ale także podmioty, tj. jednostki publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe oraz wyrobienie właściwych postaw, w tym otwartość na zmianę przyzwyczajzeń w działaniach i sposobach funkcjonowania podmiotów, jak też rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu (przede wszystkim umożliwiającą realizację zadań edukacyjnych, rozbudzanie aktywności oraz ochronę zdrowia na właściwym poziomie). Zarówno zmiany mentalne oraz rozwój infrastruktury uwzględniać będą przygotowanie zasobów ludzkich do szerokiego otwarcia na świat, do podjęcia międzynarodowej współpracy i konkurencji, do pełnego rozumienia procesów globalizacji i funkcjonowania w gospodarce sieciowej.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 jest podstawowym dokumentem samorządu gminy, określającym obszary, cele i kierunki rozwoju oraz uwzględniającym wyzwania, przed jakimi stoi gmina, a także potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej.

Aktualna strategia kontynuuje założenia „Strategii rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2000-2012” i przyjmuje wcześniej wypracowaną misję, która brzmi: „Stworzenie infrastruktury dla godnego życia w dostatku i czystym środowisku, z dostępem do edukacji i kultury, dla zapewnienia pracy mieszkańcom, dającej poczucie stabilizacji i pewności życia, przy zwiększeniu aktywności naszej społeczności”.

W strategii skupiono się na trzech podstawowych priorytetach, z których wynikają cele ogólne i szczegółowe oraz konkretne zadania.

Priorytet 1. Nowoczesna gmina

Cel ogólny: Rozwój gminy poprzez wykorzystanie dobrego położenia i istniejących zasobów.

Cele szczegółowe:

- poprawa istniejącej infrastruktury
- zwiększenie atrakcyjności gminy jako dobrego miejsca do spędzania wypoczynku i zamieszkania
- zwiększenie atrakcyjności gminy Dobrcz jako dobrego miejsca do inwestowania.

Priorytet 2. Przyjazne i bezpieczne środowisko

Cel ogólny: Zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia bezpieczeństwa

Cele szczegółowe:

- zwiększenie działań mających na celu ochronę środowiska.
- poprawa poczucia bezpieczeństwa w gminie
- zwiększenie świadomości ekologicznej

Priorytet 3. Rozwinięte społeczeństwo

Cel ogólny: Poprawa jakości życia mieszkańców na wsi

Cele szczegółowe:

- zwiększenie aktywności mieszkańców
- zwiększenie poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży
- zwiększenie form opieki nad osobami zależnymi.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2014 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Dobrcz na lata 2016-2025. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu założeń strategii

Przeszkodą we wdrażaniu założeń Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz na lata 2007-2014 były w głównej mierze deficyty finansowe i kadrowe. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim:

- ograniczone możliwości kadrowe i lokalowe utrudniające realizację niektórych przedsięwzięć,
- trudności w pozyskiwaniu funduszy i środków zewnętrznych,
- problemy z pozyskiwaniem odpowiedniej liczby uczestników do planowanych projektów oraz zmiany decyzji osób wcześniej deklarujących swoje uczestnictwo.

Wpływ na poziom realizacji zaplanowanych działań miały także zmieniające się akty prawne i problemy z ich interpretacją.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania działań zaplanowanych w strategii, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- realizacja projektu systemowego „Aktywność sposobem na lepsze jutro w Gminie Dobrcz” w ramach POKL współfinansowanego z EFS, którego celem jest ograniczanie bezrobocia,
- aktywna działalność „Rodzinnego Punktu Konsultacyjno Poradniczego,
- możliwość zapewnienia miejsca pobytu osobom będącym w sytuacjach kryzysowych,
- budowa boiska wielofunkcyjnego „Moje Boisko – Orlik 2012,
- działalność szkół w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i agresji,
- realizacja projektów „Przedszkolaki z naszej paki”, „Szkoła przyszła do Ciebie”, „Edukacja- marzenie gimnazjalisty”, „Szkoła przyszła do Ciebie – wykorzystaj tę szansę”,
- powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez psychiatrę, psychologa, terapeutę,
- utrzymanie istniejących świetlic i tworzenie nowych,
- utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy,
- program „Uczeń na wsi” – realizowany w ramach PFRON,
- program „Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych” – realizowany ze środków PFRON.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się zrealizować następujących przedsięwzięć:

- prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych,
- utworzenie Klubu AA.

Przedsięwzięcia spośród zrealizowanych, które należałoby kontynuować w nowym okresie programowania:

- zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci, młodzieży z rodzin ubogich,
- organizację i finansowanie dożywiania dzieci w trakcie nauki szkolnej,
- organizację i finansowanie wypoczynku dla dzieci,

- wspieranie rodziny poprzez organizowanie imprez integracyjnych, kulturalnych festynów i spartakiad,
- utrzymanie istniejących świetlic i tworzenie nowych,
- realizację programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w miejscu zamieszkania,
- utrzymanie Środowiskowego Domu Samopomocy,
- likwidacja barier architektonicznych.

Przedsięwzięcia spośród niezrealizowanych, które należałoby kontynuować w nowym okresie programowania:

- upowszechnianie opieki przedszkolnej,
- rozwijanie efektywnych form spędzania czasu przez osoby starsze (realizowane programy obejmowały małą grupę osób starszych),
- rozwój usług opiekuńczych.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Dobrcz to gmina wiejska położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie bydgoskim. Siedzibą gminy jest Dobrcz. Powierzchnia gminy to 13 007 ha, a jej część stanowi Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego.

Gminę Dobrcz tworzy 21 sołectw: Augustowo, Borówno, Dobrcz, Gądecz, Kotomierz, Kozielec, Kusowo, Magdalenka, Nekla, Sienno, Stronno, Strzelce Dolne, Strzelce Górne, Suponin, Trzebień, Trzeciewiec, Trzęsacz, Włóki, Wudzyn, Wudzynek, Zalesie. Największym sołectwem pod względem zajmowanej powierzchni jest Magdalenka, a najmniejszym Augustowo.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dobrcz m.in. pytania pozwalające uzyskać opinie na temat walorów gminy oraz jej słabych stron, które ograniczają możliwości rozwojowe. Wskazując atuty gminy, respondenci najczęściej wymieniali korzystne położenie geograficzne – niewielką odległość i dobrą komunikację ze stolicą województwa Bydgoszczą. Atuty to również walory krajobrazowe regionu – parki, rezerваты przyrody, lasy i jeziora oraz czyste środowisko.

Respondenci pozytywnie ocenili zarządzanie gminą, bazę oświatową i dostępność opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem Środowiskowego Domu Samopomocy i ośrodka rehabilitacyjnego w Gądeczu. Podkreślano również dobre zagospodarowanie przestrzeni publicznej, na które składają się liczne place zabaw, boisko wielofunkcyjne „Moje boisko – Orlik 2012” oraz infrastruktura drogowa. Mieszkańcy docenili właściwe wykorzystywanie programów unijnych oraz promocję regionalnych produktów. Wielu ankietowanych za bardzo istotne uznało poczucie bezpieczeństwa, które znajdują w miejscu zamieszkania.

Do słabych stron, które negatywnie wpływają na rozwój gminy, zaliczono niewłaściwe zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad jeziorami, czego skutkiem jest niewykorzystany potencjał turystyczny tych okolic. Bardzo często wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy pojawiał się niedostatek miejsc pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi, brak żłobka, zbyt mała liczba przedszkoli oraz niedostosowana do potrzeb i oczekiwań oferta spędzania czasu wolnego.

Zwracano także uwagę na problemy komunikacyjne między osadami oraz zły stan techniczny dróg lokalnych. Ankietowani do słabych stron gminy zaliczyli również brak

mieszkań socjalnych. Niektórzy spośród wypowiadających się za istotny problem uznali brak klas integracyjnych w placówkach oświatowych. Narzekano też na biurokrację i sposób obsługi interesantów.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku gmina Dobrcz liczyła 10 908 mieszkańców, w tym 5 685 kobiet, które stanowiły 52,1% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 85 osób na km². W latach 2012-2014 odnotowywano wzrost liczby osób w każdej grupie wiekowej, a co za tym idzie, rosła także ogólna liczba mieszkańców gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Ludność gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców ogółem (na koniec roku)	10 472	10 870	10 908
w tym : liczba kobiet	5 239	5 411	5 685

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 334	2 380	2 450
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 706	6 978	6 963
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 432	1 512	1 495
ogółem	10 472	10 870	10 908

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Dobrcz przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń	131	131	114
liczba zgonów	96	80	66
przyrost naturalny	35	51	48

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

W analizowanym okresie liczba urodzeń była wyraźnie wyższa niż liczba zgonów (najniższe wartości obu wskaźników zanotowano w 2014 r.), a obliczany na ich podstawie przyrost naturalny był w całym okresie dodatni. Warto jednakże zauważyć spadek liczby urodzeń w 2014 r., co w połączeniu z wyraźnie większą w latach 2013-2014 niż w roku 2012 populacją osób w poprodukcyjnej grupie wiekowej może stanowić uzasadnienie tezy o starzeniu się społeczeństwa.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
zameldowania spoza gminy	489	538	493
w tym z zagranicy	-	-	1
wymeldowania poza gminę	332	329	279
w tym za granicę	-	2	3
saldo migracji ogółem	157	209	214

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny, przy czym migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji było w rozpatrywanym okresie dodatnie i wykazywało tendencję zwyżkową.

Opisane wyżej tendencje stanowią punkt wyjścia i ważny aspekt planowania dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją, wymagają przede wszystkim adresowania usług społecznych do rodzin, dzieci i młodzieży, udzielania wszechstronnej pomocy rodzinom ubogim, niezaradnym życiowo czy niewydolnym wychowawczo oraz patologicznym. Dzieciom pochodzącym z takich środowisk należy zapewnić stosowne wsparcie, a także możliwość optymalnego rozwoju poprzez dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i odpowiednią ofertę w zakresie rozwijania zainteresowań, spędzania wolnego czasu oraz rekreacji.

Szeroko rozumiana pomoc społeczna, aby była efektywna, powinna uwzględniać procesy, które w największym stopniu determinują charakter stosunków społecznych, określają kierunek zmian, jakie zachodzą we wszystkich sferach funkcjonowania populacji i wpływają na kondycję poszczególnych grup społecznych. Procesy demograficzne, jako dynamiczny element takich zmian, stanowią istotną podstawę przy tworzeniu programów i planów działania służb pomocowych.

Jakkolwiek struktura demograficzna gminy jest obecnie korzystna, warto zwrócić uwagę na prognozy demograficzne odnoszące się do całego kraju, a te nie pozostawiają wątpliwości co do postępującego procesu starzenia się populacji w perspektywie najbliższych lat. W tym kontekście zaś należy mieć na względzie, że coraz większej grupie ludzi starszych

trzeba będzie udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego, co stanowić będzie kolejne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Dobrcz posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Wodociąg dociera do prawie wszystkich mieszkańców. Od kilku lat systematycznie budowany jest system kanalizacji sanitarnej, która odprowadza nieczystości do oczyszczalni w Bydgoszczy przez gminę Osielsko. System kanalizacji sanitarnej skupia się w miejscowościach Dobrcz, Kotomierz, częściowo Borówno. W gminie wprowadzono również system dopłat do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Stan infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	244,1
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	10 500
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	39,1
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	1 560
liczba oczyszczalni ścieków	72
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	140,427
w tym długość dróg gminnych (w km)	47,005

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar kultury, sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2012-2014, to:

- rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Stronno, Nekla, Dobrcz;
- wykonanie kanalizacji w Dobrczu, Trzeciewcu i Kusowie (zakończenie realizacji zadania wieloletniego);
- przebudowa drogi gminnej w Strzelcach Górnych;

- położenie nawierzchni bitumicznej na drogach w miejscowościach: Sienno, Borówno, Dobrcz, Stronno, Kotomierz, Trzeciewiec;
- budowa drogi Dobrcz – Pauliny – Linówiec - Nekla;
- budowa drogi Sienno – Trzebień;
- budowa chodników: Borówno, Dobrcz, Gądecz, Wudzyn;
- wykonanie parkingu przy UG i GOK w Dobrczu;
- budowa sieci kanalizacyjnej Dobrcz – Augustowo;
- wymiana kotłów CO w Dobrczu i Kotomierzu;
- modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Dobrczu;
- rewitalizacja dawnego dworku w Gądeczu;
- kontynuacja budowy stadionu wielofunkcyjnego w Dobrczu;
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej w Dobrczu wzdłuż ulicy Borówieńskiej;
- wykonanie oświetlenia drogowego w miejscowościach: Borówno, Magdalenka, Kotomierz, Dobrcz, Wudzyn, Zalesie, Sienno, Strzelce Dolne;
- modernizacja świetlicy w Wudzyńcu wraz z utworzeniem izby pamięci;
- rozbudowa świetlicy w Kozielcu;
- budowa świetlicy w Zalesiu,
- budowa świetlicy w Kotomierzu

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina posiada dogodne położenie komunikacyjne. Przez jej teren przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: magistrala kolejowa łącząca Śląsk z portami Trójmiasta oraz droga krajowa z Wybrzeża Gdańskiego do Bydgoszczy i dalej do Poznania i Wrocławia. Przyczynia się to do rozwoju szeregu firm i stopniowej zmiany charakteru gminy na bardziej wielofunkcyjny.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczy FRBUS Group Sp. z o.o. – Koronowo oraz PKS Bydgoszcz. Na terenie gminy znajdują się trzy przystanki kolejowe: Kotomierz, Stronno i Wudzyn.

Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości: Dobrcz, Kotomierz, Trzeciewiec, Wudzyn, Borówno, Stronno, Wudzynek i Sienno, natomiast trudności komunikacyjne dotyczą mieszkańców miejscowości: Augustowo, Gądecz, Kozielec Marcelewo, Nekla, Pyszczyń, Trzebień, Suponin i Strzelce Dolne.

5. GOSPODARKA

Sytuacja gospodarcza regionu w istotny sposób wpływa na poziom życia jego mieszkańców. Gmina Dobrcz ma charakter typowo rolniczy. Użytki rolne zajmują ponad 80% ogółu powierzchni. Grunty orne na terenie gminy należą do ziem o średniej wartości użytkowo-rolniczej; ponad połowę z nich stanowią ziemie klasy IIIb i IVa. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)		13 007
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		10 649
w tym:	grunty orne (w ha)	9 352
	sady (w ha)	259
	łąki i pastwiska (w ha)	728
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		851
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		1 507

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Położenie gminy Dobrcz przy ważnych szlakach komunikacyjnych w tym drodze S5 i w pobliżu metropolii Bydgosko-Toruńskiej pozwala na szybszy rozwój gminy. Ważne jest jednak, by dobrze zidentyfikować zasoby gminy oraz prawidłowo je promować. Przykładem jest rolnictwo, szczególnie w ramach małych gospodarstw, które mogą nastawić się na produkcję ekologicznej żywności czy produktów tradycyjnych. Przejawy takiej działalności to: Zagroda ekologiczna w Kozielcu, produkcja powideł strzeleckich i kozielskich czy gospodarstwo chlebowe „Kromeczka”. Należy rozpocząć procedurę certyfikacji produktów, m.in. poprzez oznakowanie znakiem „Kulinarne dziedzictwo”. Mniejsze gospodarstwa powinny rozważyć kwestię zróżnicowania działalności rolniczej w kierunku działalności gospodarczej. Gmina Dobrcz posiada również duże gospodarstwa specjalistyczne, które zajmują się produkcją zdrowej żywności.

Innym ważnym działaniem związanym z położeniem jest rozwój gospodarczy gminy. Z jednej strony to lokowanie nowych przedsiębiorstw przy trasie S5, z drugiej wsparcie nowo tworzonych zakładów pracy oraz tych już istniejących. Wsparcie to może być przekazywane poprzez informowanie o możliwościach dofinansowania oraz wdrożenie ulgi de minimis.

Dane na temat podmiotów gospodarczych na terenie gminy w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów w sektorze publicznym	38	36	36
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	808	853	918
liczba podmiotów ogółem	846	889	954

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych w gminie zdecydowanie rosła, dominowały wśród nich podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności (808 podmiotów w 2012 r., 853 w 2013 r., 918 w 2014 r.).

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie Dobrcz, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2012-2014.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	116	111	108
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	5 067	4 837	4 690
liczba mieszkań socjalnych	8	8	8
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	22	22	22
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	397	397	397
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	34	34	34

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Dobrczu.

W analizowanym okresie zmniejszała się liczba mieszkań komunalnych w gminie, a liczba mieszkań socjalnych, ich powierzchnia użytkowa oraz liczba mieszkających w nich osób pozostawała na tym samym poziomie.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Dobrcz tej formy pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	78	72	71
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	669	665	657
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	107 237	112 233	117 540

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

W latach 2012-2014 zmniejszała się liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano w gminie dodatek mieszkaniowy, a co za tym idzie, spadała również liczba takich dodatków. Wysokość kwot przeznaczonych na ten cel rosła natomiast z roku na rok (od 107 237 zł w 2012 r. do 117 540 zł w 2014 r.).

7. EDUKACJA I KULTURA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który dzieciom i młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans.

Gmina Dobrcz dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego.

Na terenie gminy jest 6 szkół podstawowych w: Borównie, Dobrczu, Kotomierzu, Kozielcu, Strzelcach Górnych i Wudzynie; 3 gimnazja w: Dobrczu, Kotomierzu i Wudzynie oraz 1 przedszkole samorządowe w Borównie i 1 szkoła ponadgimnazjalna w Karolewie. Przy szkołach w Dobrczu, Kotomierzu, Kozielcu, Strzelcach Górnych i Wudzynie działają punkty przedszkolne. W Dobrczu działa 1 przedszkole niepubliczne „Słoneczko”.

Aktualnie funkcjonująca liczba szkół i przedszkoli zapewnia optymalne warunki do realizacji zadań oświatowych w gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz gminy. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania demograficznego ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy

materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na te cele.

Dane na temat placówek oświatowo-wychowawczych funkcjonujących w gminie, liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	12	422	19
w tym przedszkola	2	203	9
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	10	219	10
szkoły podstawowe	7	712	92
szkoły gimnazjalne	3	341	46
szkoły ponadgimnazjalne	1		

ZAPO w Dobrczu.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w gminie prowadzą następujące instytucje kultury: Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna oraz świetlice wiejskie i oficyna dworska ze zbiorami muzealnymi.

Tabela 11. Placówki kultury w gminie

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury	1	oferta skierowana do wszystkich mieszkańców gminy	5
świetlice	12	dzieci i młodzież, dorośli	-
biblioteka	1	1 016	3
muzea, skanseny	1	oferta skierowana do wszystkich mieszkańców gminy	1

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Gminny Ośrodek Kultury w Dobrczu realizuje działania mające na celu zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców w różnym wieku. Prowadzi koła zainteresowań oraz sekcje, takie jak: orkiestra dęta, nauka gry na gitarze, zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży (odbywają się w GOK i świetlicach wiejskich), zajęcia z modelarstwa, koło rękodzielnicze dla dorosłych oraz zespół wokalny dla seniorów „Kwiaty Jesieni”. W GOK odbywają się zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W ramach zajęć dla słuchaczy, oprócz wykładów, odbywają się zajęcia z Tai-Chi i lektoraty z języka angielskiego. GOK jest organizatorem festynów, imprez dla dzieci, koncertów, wycieczek, szkoleń oraz warsztatów rękodzielniczych, a także spotkań z okazji świąt narodowych.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa orkiestra dęta, w której skład wchodzi zarówno osoby dorosłe, jak i młodzież. Członkowie zespołu ćwiczą w sekcjach i od podstaw uczą się gry na instrumentach. Zespół wyposażony jest w instrumenty, pulpity do nut oraz mundury. Orkiestra wykonuje koncerty podczas różnych imprez plenerowych lub organizowanych w sali GOK.

W świetlicach wiejskich dwa razy w tygodniu odbywają się zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży. Działają w nich koła gospodyń wiejskich, organizując spotkania, szkolenia warsztaty. Biorą czynny udział przy organizacji sołeckich imprez plenerowych, takich jak: święto rabarbaru, święto śliwki, święto chleba, święto rogała, softysiady, babiego lata, dnia sportu czy też majówek. Przygotowują i organizują zabawy karnawałowe dla dzieci oraz wszystkich mieszkańców w swych środowiskach czy festyny z różnych okazji.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrczu stanowi bardzo ważne ogniwo infrastruktury kulturalnej i oświatowej gminy Dobrcz. Wspomaga szeroko rozumianą edukację społeczną. Zapewnia bezpłatny i szeroki dostęp do dóbr kultury polskiej i światowej za pośrednictwem książek, czasopism, zbiorów specjalnych i Internetu. Poprzez bogactwo zbiorów bibliotecznych, swoiste formy pracy oświatowej (spotkania, konkursy, gry i zabawy z książką itp. imprezy) biblioteka wzbogaca procesy dydaktyczno-wychowawcze, kształtuje nawyki kulturalnego obcowania z książką. Uniwersalny charakter zbiorów bibliotecznych i jego systematyczne uzupełnianie sprzyjają zaspokajaniu potrzeb użytkowników różnych grup wiekowych i wykonywanych zawodów.

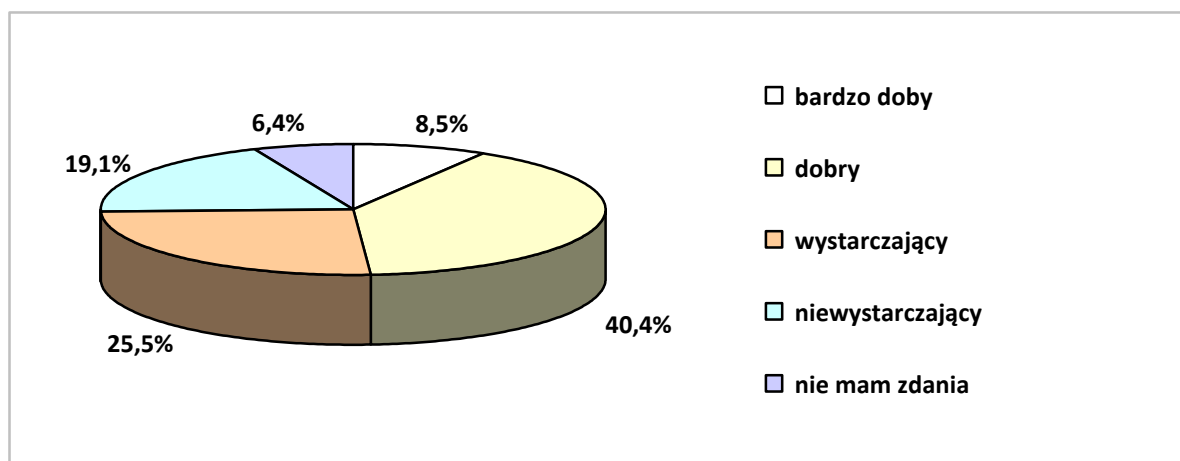
W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dobrcz pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępności placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie.

Większość respondentów pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie. Za bardzo dobry uznało go 8,5% badanych, a za dobry i wystarczający łącznie 54,4%. Negatywnie dostępność w/w placówek w gminie oceniło 19,1% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 6,4%.

Zdecydowana większość badanych (ponad 72%) pozytywnie oceniła dostępność placówek kulturalnych w gminie. Przeciwnego zdania było 23,4% ankietowanych, 4,3% nie miało zdania w tej sprawie.

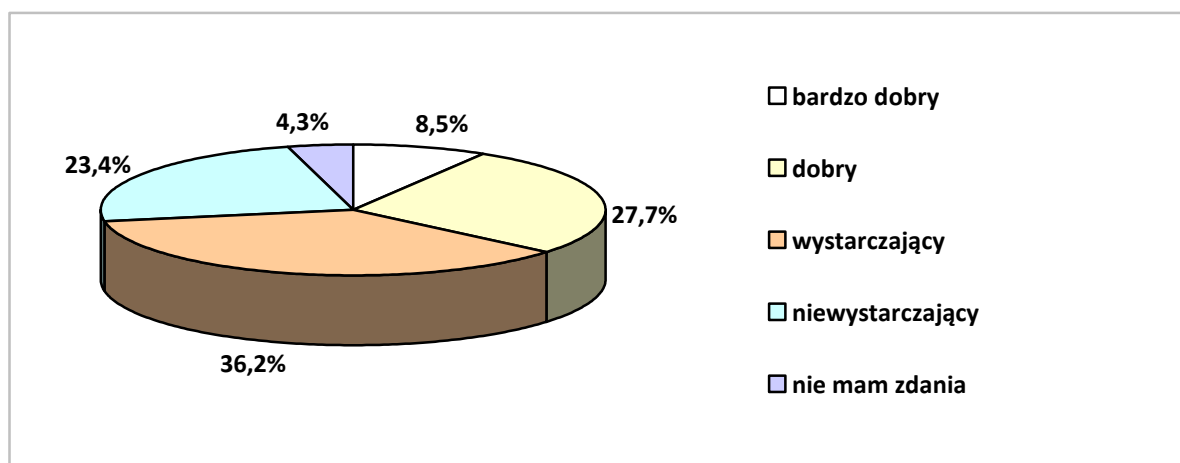
Poniższe wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi na te pytania.

Wykres 1. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, których w gminie brakuje, lub do których dostęp jest utrudniony, wymieniono: żłobki, przedszkola i szkołę średnią oraz świetlice wiejskie, kino, amfiteatr i teatr.

8. OCHRONA ZDROWIA

Opiekę zdrowotną na terenie gminy Dobrcz zapewnia SP ZOZ Gminna Przychodnia w Dobrczu (Poradnia Lekarza POZ, Poradnia Stomatologiczna, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Gabinet Położnej Środowiskowo-Rodzinnej, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej). W jej strukturze funkcjonują przychodnie w Kotomierzu (Poradnia Lekarza POZ, Poradnia Stomatologiczna, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej, Gabinet Medycyny Szkolnej) i Wudzynie (Poradnia Lekarza POZ, Poradnia

Stomatologiczna, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej). Nadto w Gądeczu funkcjonują Gabinety Zapobiegania Chorobom i Urazom (rehabilitacja). Na terenie gminy działają również 2 ogólnodostępne apteki. W poniższej tabeli oprócz danych adresowych przychodni podano również liczbę porad, jakie Gminna Przychodnia udzieliła w roku 2014.

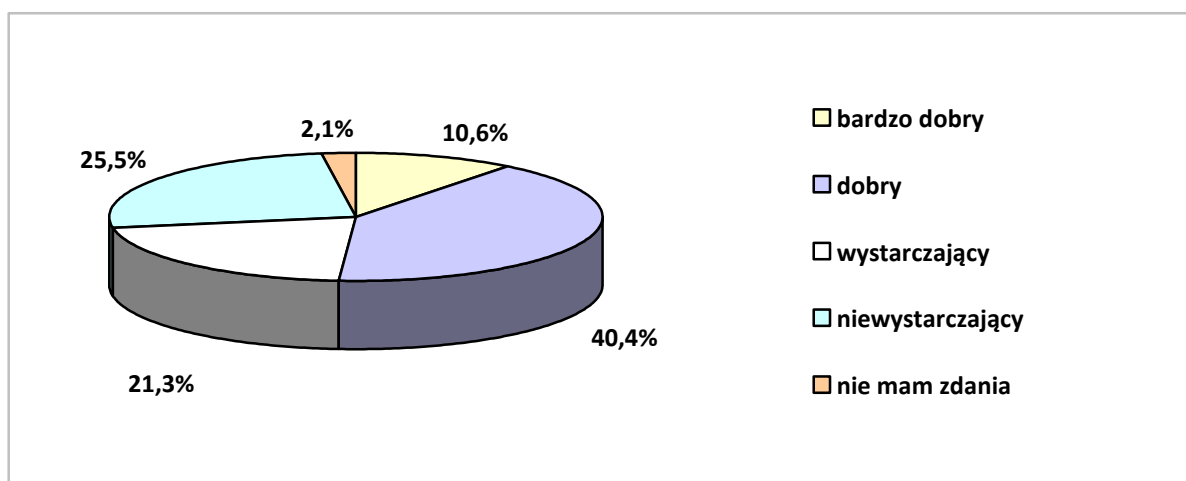
Tabela 12. Opieka zdrowotna w gminie w 2014 r.

nazwa placówki	adres placówki	liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej
Gminna Przychodnia w Dobrczu	Dobrcz, ul. Ogrodowa 1	42 043
Przychodnia Kotomierz	Kotomierz, ul. Koronowska 4	
Przychodnia Wudzyn	Wudzyn, ul. Zamkowa 4	

Gminna Przychodnia Zdrowia w Dobrczu.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dobrcz pytanie dotyczące dostępności placówek służby zdrowia w gminie. Opinie przedstawicieli środowiska lokalnego na ten temat przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa respondentów (w sumie 72,3%) oceniła pozytywnie dostęp do placówek służby zdrowia w gminie. Jednak 25,5% z nich uznało, że jest on niewystarczający, a 2,1% badanych nie potrafiło takiej oceny dokonać.

Mieszkańców gminy Dobrcz poproszono również o wskazanie deficytów w obszarze ochrony zdrowia. W odpowiedzi na pytanie „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?”, ankietowani wymieniali najczęściej: kardiologa, laryngologa, okulistę, dermatologa, ortopedę, pediatrę, reumatologa, stomatologa w szkołach oraz geriatrę.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na terenie gminy Dobrcz działa Gminny Ludowy Klub Sportowy, który zrzesza około 200 zawodników w różnych sekcjach. Zawodnicy ćwiczą w gminnych obiektach, takich jak hala sportowa i zespół boisk wielofunkcyjnych typu Orlik 2012 w Dobrczu. Piłkarze korzystają z boisk w Kusowie, Trzeciewcu, Wudzynie, Kozielcu. Do dyspozycji mieszkańców pozostają również obiekty szkolne. Zrzeszenie wszystkich drużyn sportowych w ramach jednego stowarzyszenia przyniosło dobre efekty. Stowarzyszenie organizuje różnej rangi zawody, poczynając od imprez gminnych poprzez powiatowe, wojewódzkie, okręgowe, a na szczeblu krajowym kończąc.

W gminie Dobrcz w ramach promocji zdrowego stylu życia organizowane są festyny, zawody, które mają zaktywizować mieszkańców. Poza rozgrywkami ligowymi i zawodami organizowanymi przez związki sportowe przeprowadzane są następujące imprezy:

- Liga piłki halowej,
- Liga strzelectwa sportowego,
- Turniej piłki halowej o Puchar Wójta,
- Turniej mistrzów lig halowych powiatu bydgoskiego,
- Turniej tenisa stołowego dla pracowników samorządowych i radnych powiatu bydgoskiego,
- Halowe mistrzostwa okręgu w łucznictwie,
- Bieg masowy w ramach ogólnopolskiej akcji „Polska Biega”.

Mimo zdecydowanie rolniczego charakteru gminy, na jej terenie występuje wiele obszarów i obiektów przyrodniczych objętych różnymi formami ochrony. Najważniejsze rezerваты przyrody, to:

- Augustowo – chronione torfowisko z gatunkami m.in. wierzby borówkolistnej, bagnicy torfowiskowej i in.;
- Kozielec – chroniona roślinność kserotermiczna, jedyne w województwie stanowisko lnu austriackiego.

Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego obejmuje następujące miejscowości: Suponin, Kozielec, Złą Wieś, Włoki, Hutna Wieś, Gądecz, Strzelce Dolne, Trzęsacz i Chełmszczonek. Najwyższą wartością tego parku jest przepiękny krajobraz doliny Wisły wraz z przylegającymi do brzegów rzeki łąkami, starorzeczami, skarpią oraz unikatową grota wapienną Bajka.

Jeziora na terenie gminy mają łączną powierzchnię ok. 216 ha. Szczególnie chętnie odwiedzane jest jezioro Borówno o II klasie czystości wody, usytuowane wśród lasów, mające ładne plaże zachęcające do wypoczynku. Położenie gminy w pobliżu dużego miasta, jakim jest Bydgoszcz, sprzyja rozwojowi turystyki weekendowej.

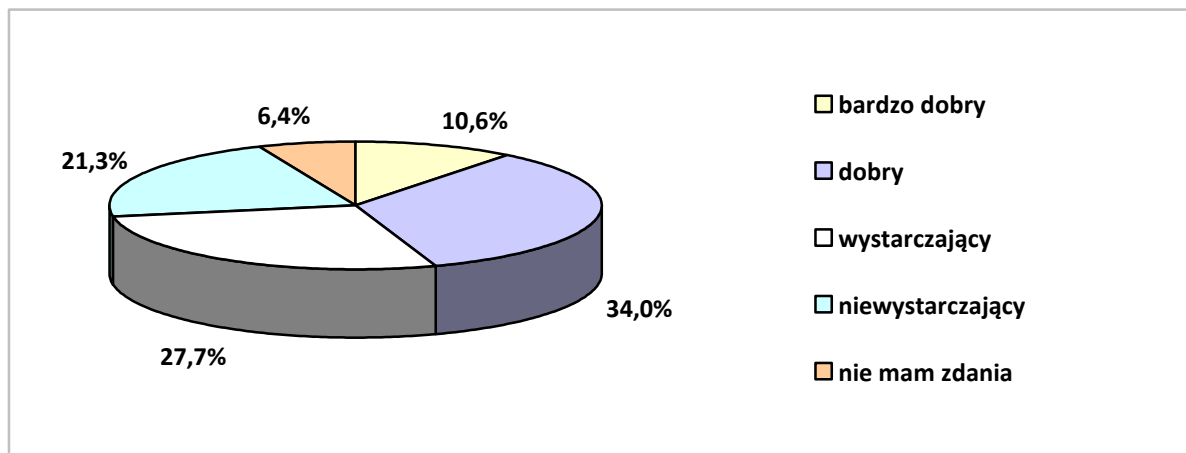
W sezonie letnim w poszczególnych miejscowościach gminy organizowane są imprezy plenerowe, które przyciągają mieszkańców i wielu gości. Najślawniejsze to:

- „Święto Śliwki” w Strzelcach Dolnych,
- Dożynki Gminne w Dobrczu,
- „Święto Chleba” w Gądeczu,
- „Święto Rabarbaru” w Trzebieńsku,
- „Święto Rogala” w Wudzyńsku.

Turyści i mieszkańcy gminy mogą korzystać ze szlaków turystycznych biegnących przez Strzelce Górne, Gądecz, Chełmszczonkę, Trzęsacz, Złą Wieś i Kozielec, drugi szlak to szlak jezior koronowskich. Rowerem można przejechać wzdłuż trasy Fordon – Strzelce Dolne, Trzęsacz, Zła Wieś i Kozielec. W gminie funkcjonuje 18 gospodarstw agroturystycznych oferujących różnorodne usługi, m.in.: noclegi (93 miejsca noclegowe), wyżywienie, rekreację konną, biwaki, ogniska, wędkowanie, grzybobranie, polowanie itp.

Lista zabytków na terenie gminy wpisanych w rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy obejmuje: parki wiejskie, pałace (Gądecz z parkiem, Pauliny z parkiem), dwory (Trzebień z parkiem, Trzesacz z spichlerzem, oborami i parkiem, Kotomierz z parkiem), kościoły (Włóki, Kozielec, Dobrcz, Wudzyn), cmentarze i inne obiekty, jak spichlerze, wozownia, domy i młyny. Dojazd do tych obiektów zapewnia sieć dróg o utwardzonej nawierzchni.

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poproszono mieszkańców gminy Dobrcz o ocenę dostępności placówek sportowo-rekreacyjnych w gminie. Łącznie 72,3% respondentów pozytywnie oceniło dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, 21,3% uznało, że jest ona niewystarczająca, a 6,4% respondentów nie było w stanie jej ocenić. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani zaproponowali również działania i inwestycje, jakie należałoby zrealizować w celu dostosowania do potrzeb mieszkańców oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji. Najczęściej wskazywano na: uruchomienie procesu aktywizacji społeczności lokalnej przy wykorzystaniu środków zewnętrznych, utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji, wybudowanie basenu i lodowiska oraz utworzenie ścieżek rowerowych.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania zorganizowanej zbiorowości ludzkiej jest przestrzeganie reguł i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Czynnikiem naruszającym przyjęte normy i obowiązujący porządek oraz zagrażającym bezpieczeństwu danej społeczności jest przestępczość, która, choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Koronowie, na terenie gminy Dobrcz odnotowano w 2014 roku 63 przestępstwa. Dominowały wśród nich przestępstwa przeciwko mieniu, głównie kradzieże i kradzieże z włamaniem (51 czynów) oraz uszkodzenie mienia (5). Dopuszczano się także rozbojów (3), pobić (2), nielegalnego posiadania środków odurzających (2). Spośród ogólnej liczby czynów karalnych, 1 popełnił sprawca nieletni – było to posiadanie środków odurzających.

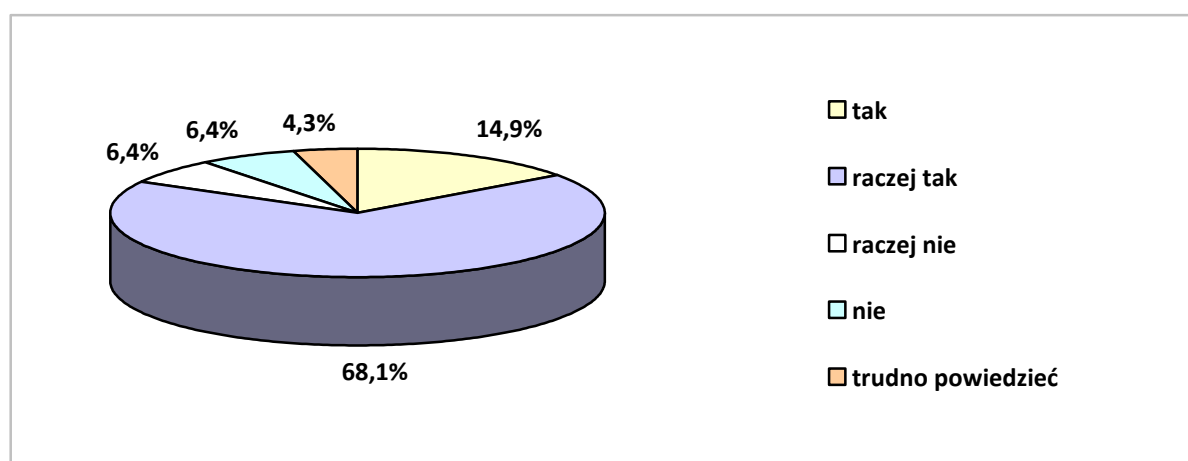
Z informacji IV Zespołu Kuratorskiego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy wynika, iż w 2014 roku w stosunku do mieszkańców gminy Dobrcz prowadzono łącznie 21 spraw,

w tym 10 nadzorów nad rodzinami z tytułu ograniczenia władzy rodzicielskiej zgodnie z przepisami wynikającymi z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, 8 nadzorów w stosunku do nieletnich na mocy ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i 3 nadzory z tytułu zobowiązania do leczenia odwykowego w myśl ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Dobrcz pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

Zdecydowana większość ankietowanych (83,0%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło 12,8%. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 4,3% respondentów. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu zmniejszenia przestępczości i poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, ankietowani postulowali przede wszystkim utworzenie komisariatu policji w Dobrczu. Sygnalizowano także potrzebę zainstalowania monitoringu oraz zorganizowania straży obywatelskiej. Podkreślono istotną rolę dobrze pojętej współpracy obywateli z policją.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Obydwie formy pomocy realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych, tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Z końcem 2014 roku kadrę GOPS stanowiło 12 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 13. Stan zatrudnienia w GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	-
pracownicy socjalni	5	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	-	-
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze		-
pozostali pracownicy	6	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w gminie Dobrcz wskaźnik ten nie był spełniony, na jednego pracownika socjalnego przypadało bowiem 2 182 mieszkańców.

Tabela 14. Wykształcenie kadry GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	-	3
	wyższe niekierunkowe	1	-
	średnie kierunkowe		2
	średnie niekierunkowe	-	-

	zawodowe i niższe		-	-
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	-
		w trakcie realizacji		
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	-	2
		w trakcie realizacji		
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	-	1
		w trakcie realizacji		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			-	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			2	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 3 pracowników socjalnych, 2 innych legitymowało się wykształceniem średnim kierunkowym. Ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej miała jedna osoba z kadry kierowniczej. Ponadto 2 pracowników socjalnych posiadało I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, a 1 osoba była zainteresowana podjęciem takiej specjalizacji. Z kolei II stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego posiadała 1 osoba, a 2 osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji w tym zakresie.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych,

które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012	2013	2014
ogółem	3 317 604	3 755 814	3 805 636
w tym na świadczenia pomocy społecznej	949 372	921 720	1 567 512
w tym na świadczenia rodzinne	2 368 232	2 305 732	2 238 124
na zadania własne gminy	524 753	528 363	592 025
na zadania zlecone gminie	2 792 851	3 227 451	3 213 610

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W latach 2012-2014 rosła wysokość środków finansowych przeznaczanych przez gminę na pomoc mieszkańcom (od 3 317 604 zł w 2012 r. do 3 805 636 zł w 2014 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych, przy czym te kwoty malały z roku na rok (od 2 368 232 zł w 2012 r. do 2 238 124 zł w 2014 r.).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	576	661	598
liczba rodzin	333	376	347
liczba osób w rodzinach	1 027	1 185	1 098
udział beneficjentów pomocy społecznej w ogóle ludności	9,8%	10,9%	10,0%

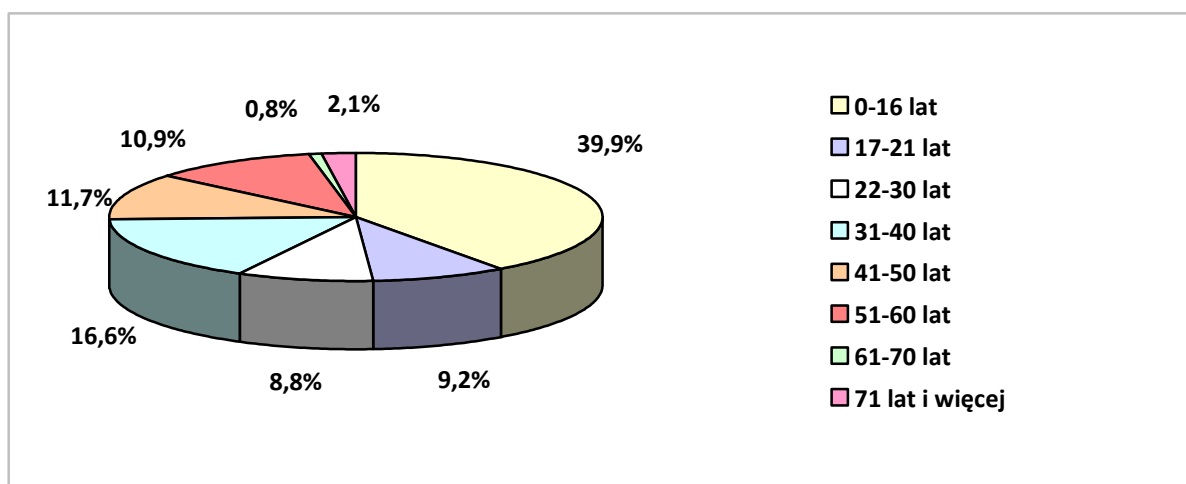
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie Dobrcz w latach 2012-2014 ulegała niewielkim wahaniom. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2013 roku (10,9%).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią poniżej przedstawione informacje na temat struktury wiekowej i aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę wśród nich stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (39,9%). Znacznie mniejszy był udział beneficjentów z innych grup wiekowych, wśród których najliczniej występowały osoby w wieku 31-40 lat (16,6%) oraz 41-50 lat (11,8%). Ilustruje te dane poniższy wykres.

Wykres 6. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, to największą grupę w 2014 roku tworzyły osoby niepracujące. Szczegóły w tym zakresie uwidacznia poniższa tabela.

Tabela 17. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	62
pracuje dorywczo	-
nie pracuje	183
studiuje	-
uczy się	-

na rencie	-
na emeryturze	-
na zasiłku dla bezrobotnych	76
bezrobotny bez prawa do zasiłku	47

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS w 2014 roku stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	270	296	269	848	962	840
sieroctwo	3	4	5	12	17	20
bezdomność	8	9	11	8	9	15
potrzeba ochrony macierzyństwa	64	77	83	324	406	419
bezrobocie	166	188	177	540	616	572
niepełnosprawność	98	114	101	263	305	286
długotrwała lub ciężka choroba	117	138	128	355	411	398
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	49	58	56	184	218	219
w tym rodziny niepełne	35	43	37	113	141	125
w tym rodziny wielodzietne	7	7	7	43	41	40
przemoc w rodzinie	1	2	1	5	7	6
alkoholizm	61	60	58	148	150	129
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	11	12	11	20	23	17
zdarzenie losowe	5	3	5	16	14	16

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS z tego powodu ulegała wahaniom (270 w 2012 r., 296 w 2013 r., 269 w 2014 r.). Drugą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z powodu braku zatrudnienia zmieniała się (z 166 w 2012 r. poprzez 188 w 2013 r. do 177 w 2014 r.). Istotnym powodem świadczenia pomocy społecznej w gminie była długotrwała lub ciężka

choroba. Liczba rodzin otrzymujących wsparcie GOPS z tej przyczyny wahała się (117 w 2012 r., 138 w 2013 r., 128 w 2014 r.). Niepełnosprawność stanowiła kolejny powód, dla którego wsparciem objęto rodziny w gminie. Liczba tych rodzin w ciągu rozpatrywanego okresu ulegała niewielkim zmianom (98 w 2012 r., 114 w 2013 r., 101 w 2014 r.).

Inną ważną przyczyną przyznawania pomocy była potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z tego powodu systematycznie rosła w latach 2012-2014 (odpowiednio: 64, 77, 83). W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej ze względu na problemy wynikające z alkoholizmu (61, 60, 58 rodzin) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (49, 58, 56 rodzin). W znacznie mniejszym zakresie udzielano w gminie pomocy z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomności, sieroctwa czy zdarzeń losowych.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	256	278	259	246	265	256	719	808	800
rzeczowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
praca socjalna	X	X	X	44	94	102	126	291	287
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	4	4	11	7	14	27
schronienie	5	5	3	5	5	3	5	5	3
usługi opiekuńcze	7	6	8	7	6	7	7	7	9
specjalistyczne usługi opiekuńcze	14	14	15	14	14	15	29	31	34
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	11	9	9	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W latach 2012-2014 najważniejszym rodzajem wsparcia, jakie otrzymywali mieszkańcy gminy, była pomoc finansowa, którą objęto 719 osób w rodzinach w 2012 r., 808 w 2013 r. i 800 w 2014 r.

Kolejną istotną formą pomocy, jaką świadczone mieszkańcom gminy, była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy

przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. z PCPR, organizacjami pozarządowymi). Liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną bardzo wyraźnie wzrosła po 2012 roku (126 osób w rodzinach w 2012 r., 291 w 2013 r., 287 w 2014 r.).

Beneficjenci pomocy społecznej w gminie korzystali również ze wsparcia w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu świadczył także pomoc w postaci schronienia i poradnictwa specjalistycznego.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i tym samym wymagały one całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie GOPS ponosił także odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej (dla 11 osób w 2012 r. oraz 9 w 2013 r. i w 2014 r.). Dane na temat liczby skierowań do DPS oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 20. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	2	0	1
liczba osób z gminy przebywających w DPS	11	9	9

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego GOPS przyznawał pomoc asystenta rodziny.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu przyznawał ponadto mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych w zł.	2 368 232	2 279 812	2 182 709

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Tabela 22. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
zasiłek rodzinny	10 613	9 646	8 861	927 643	957 410	883 009
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	41	44	32	41 000	44 000	32 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	401	241	185	156 694	92 721	72 240
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	346	354	382	61 620	62 740	67 900
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	657	628	527	51 100	48 460	40 240
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	651	615	564	65 100	61 500	56 450
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 554	1 479	1 377	80 020	76 310	71 410
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 008	1 849	1 633	160 640	147 920	130 640
zasiłek pielęgnacyjny	2 717	2 654	2 622	415 701	406 062	401 166
świadczenie pielęgnacyjne	597	523	463	306 714	291 689	341 654
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	102	91	86	102 000	91 000	86 000
ogółem	19 687	18 124	16 732	2 368 232	2 279 812	2 182 709

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 2 368 232 zł. w 2012 r. do 2 182 709 zł. w 2014 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Warto zauważyć, iż z roku na rok wyraźnie spadała liczba przyznanych tego typu świadczeń. Istotne formy wsparcia stanowiły również: dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu

wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, a także zasiłek pielęgnacyjny.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	101	97	99
liczba przyznanych świadczeń	1 213	1 159	1 200
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	386 947	364 746	400 751

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W rozpatrywanym okresie wahała się liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych, podobnie jak kwota wydatków na ich realizację.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS w Dobrczu brał udział w realizacji programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej – PEAD”, gdzie realizatorem był Polski Komitet Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, a partnerem w realizacji było Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2014 roku pomocą za ogólną kwotę 5 468,11 zł w ramach programu objęto 65 rodzin. Ponadto GOPS kontynuował całoroczną zbiórkę odzieży i sprzętów gospodarstwa domowego na rzecz zabezpieczenia potrzeb najuboższych rodzin.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje w gminie Środowiskowy Dom Samopomocy w Gądeczu.

Mieszkańców gminy Dobrcz obejmują również zasięgiem swego działania zlokalizowane w Bydgoszczy jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy.

Tabela 24. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	1	1	1
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	6	2
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	2	4
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	13	18	20
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	6	9
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	12	14	16
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	1	2
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	13	4	11
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	32	31	29
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	2	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koronowie z filią w Bydgoszczy w roku szkolnym 2014/2015 obejmowała zasięgiem swego działania dzieci i młodzież z terenu gminy Dobrcz. Najczęściej zgłaszane przez podopiecznych Poradni problemy dotyczyły trudności edukacyjnych, wychowawczych, zaburzeń sfery emocjonalno-społecznej, psychofizycznej oraz wyboru szkoły i zawodu. Zatrudnieni w Poradni specjaliści świadczyli pomoc w formie diagnoz i konsultacji, terapii i zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Wydano ogółem 164 opinie, 18 orzeczeń oraz udzielono 143 porad.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Dobrcz korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia kolejna tabela.

Tabela 25. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy

lp.	nazwa i adres instytucji	liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.
1.	Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie. Bydgoszcz	1 dziecko
2.	Kujawsko – Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „Judym” Kołaczkowo gmina Szubin	3 dorosłych, 1 dziecko
3.	Schronisko dla Bezdomnych Koło Grudziądzkie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	1 dorosły
4.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Tuchola	1 matka, 2 dzieci

5.	„Dom Dobrego Pasterza” dla samotnych matek w Żołądowie	1 matka, 1 dziecko
6.	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Bydgoszczy	wydawanie żywności pochodzącej z UE – 600 osób
7.	Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” Bydgoszcz	10 dorosłych
8.	Domy Pomocy Społecznej. Izbica, Kujawka, Podobonice, Nakło, Suchorączek	4 dorosłych
9.	Międzygminny Ośrodek Opiekuńczy. Pruszcz	4 dorosłych

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2014 roku w gminie Dobrcz funkcjonowały 22 organizacje pozarządowe, które współpracowały z samorządem i innymi podmiotami gminy przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej. Poniższa tabela przedstawia dane na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 26. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Lokalna Grupa Działania „Trzy Doliny”	Gądecz 33
2.	Stowarzyszenie Sołtysów Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
3.	Stowarzyszenie Młodzież Gminy Dobrcz	ul. Długa 50, Dobrcz
4.	Gminny Ludowy Klub Sportowy	ul. Długa 50, Dobrcz
5.	LZS Kozielec	Kozielec
6.	LZS VITTRA	Kusowo
7.	Gminna Rada Kobiet- nie jest organizacją pozarządową	
8.	OSP Trzeciewiec	Trzeciewiec
9.	OSP Suponin	Suponin
10.	OSP Borówno	Borówno
11.	OSP Wudzyn	Wudzyn
12.	OSP Stronno	Stronno
13.	OSP Dobrcz	Dobrcz

14.	Towarzystwo Rolnictwo – Turystyka	Strzelce Dolne
15.	Towarzystwo Rozwoju Gminy Dobrcz	ul. Długa 50, Dobrcz
16.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Zryw”	ul. Długa 33, Dobrcz
17.	LZS Strzelce Górne	Strzelce Górne
18.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Kozielec i Okolic	Kozielec
19.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi – „Nasze Stronno”	Stronno
20.	Stowarzyszenie na rzecz Obrony Demokracji i Samorządności	Stronno
21.	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Aktywności Przedsiębiorczości Kobiet – „Jestem aktywna”	Dobrcz
22.	Stowarzyszenie „Strzelecka Dolina”	Strzelce Dolne

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Tabela 27. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa	miejsowość
1.	Parafia pw. Św. Wawrzyńca	Dobrcz
2.	Parafia pw. Św. Alberta Chmielowskiego	Kotomierz
3.	Parafia pw. Matki Bożej Królowej Polski	Włóki
4.	Parafia pw. Św. Barbary	Wudzyn
5.	Parafia pw. Św. Stanisława Kostki	Strzelce Górne

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

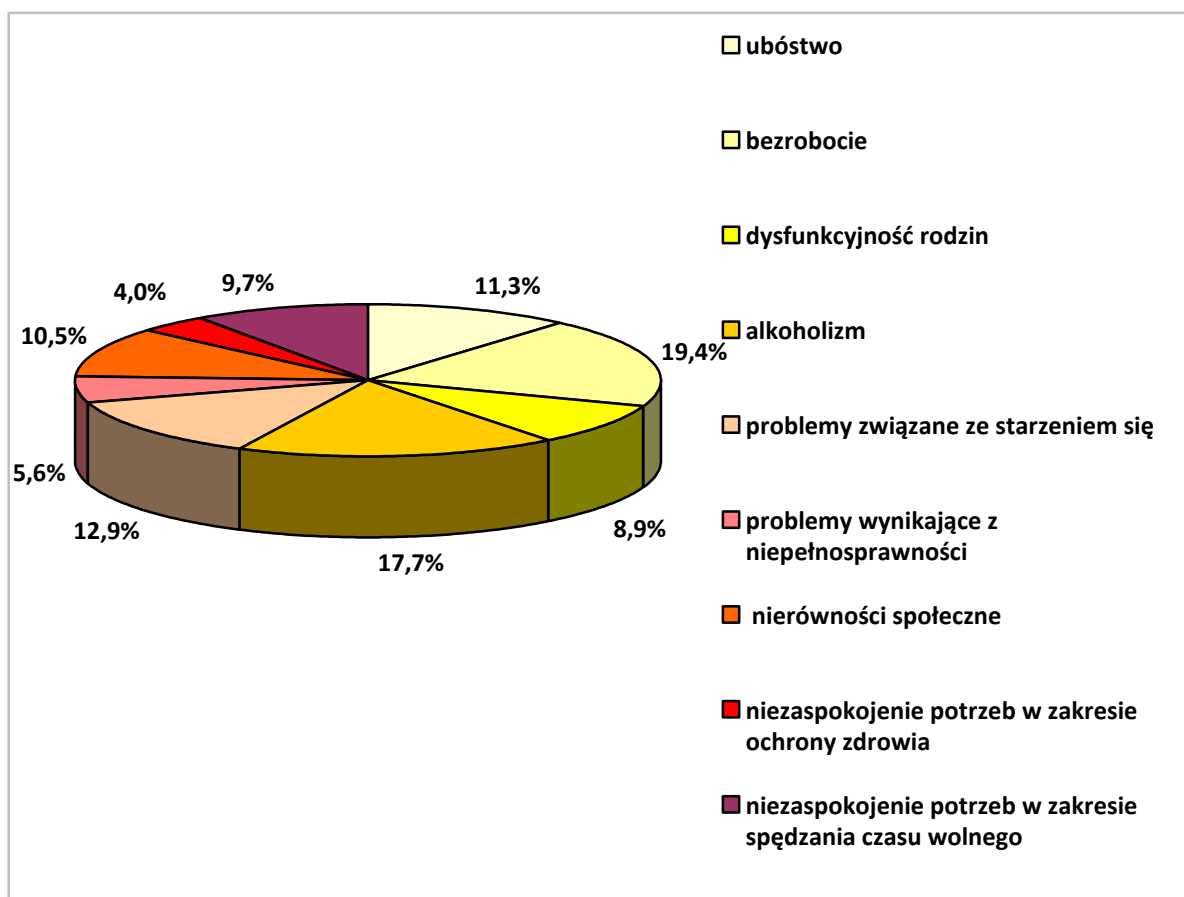
Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Dobrcz badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 47 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali: bezrobocie (19,4%), alkoholizm (17,7%), problemy związane

ze starzeniem się (12,9%), ubóstwo (11,3%), nierówności społeczne (10,5%), niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (9,7%), dysfunkcyjność rodzin (8,9%). W mniejszym stopniu badani wskazywali na problemy wynikające z niepełnosprawności (5,6%) oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (4,0%). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

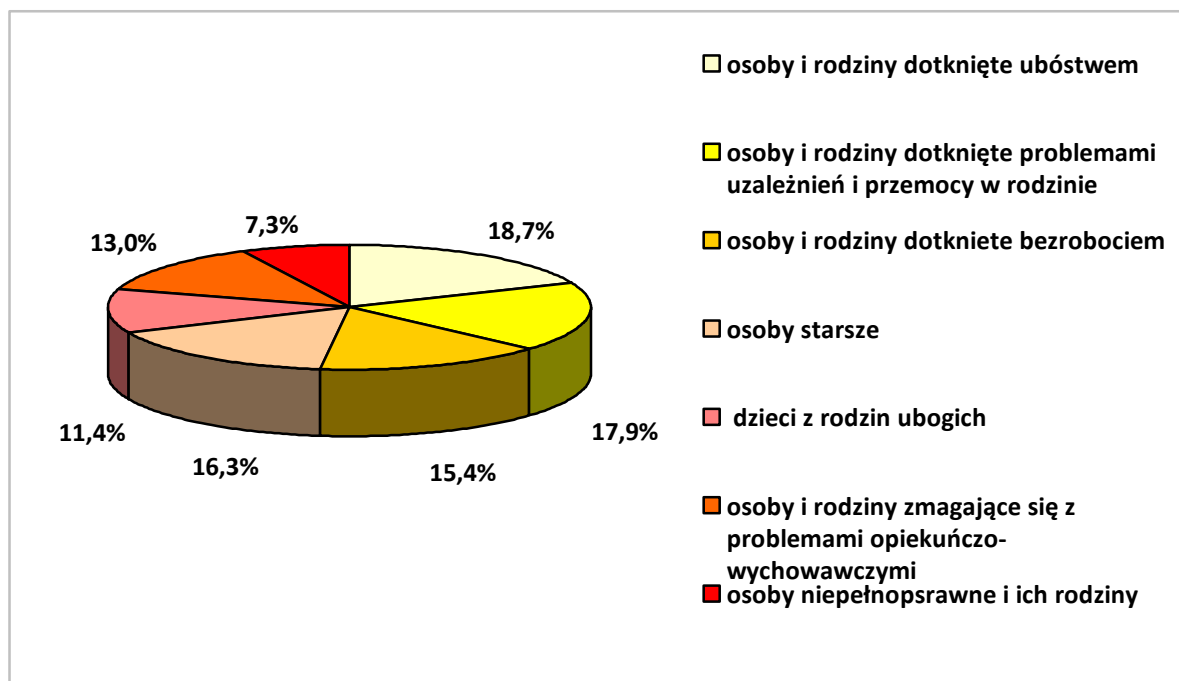
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najwięcej badanych (18,7%) stwierdziło, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (17,9%) oraz osoby starsze (16,3%) i rodziny dotknięte bezrobociem (15,4%).

Do często wskazywanych kategorii osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również osoby i rodziny zmagające się z problemami

opiekuńczo-wychowawczymi (13,0%), dzieci z rodzin ubogich (11,4%), a także osoby niepełnosprawne i ich rodziny (7,3%). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym

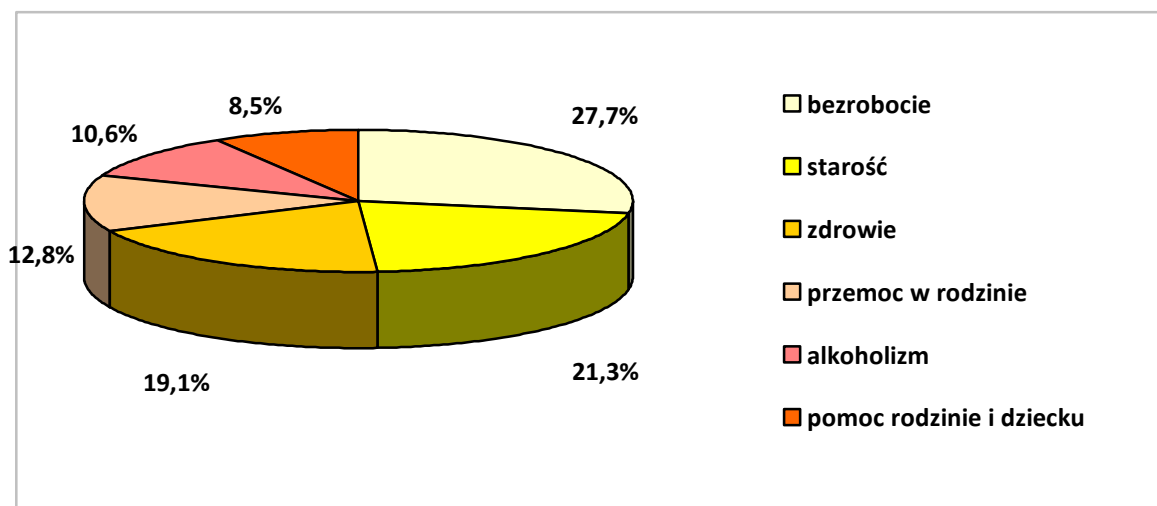

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie (27,7%), starość (21,3%), zdrowie (19,1%), przemoc w rodzinie (12,8%), a także alkoholizm (10,6%) oraz pomoc rodzinie i dziecku (8,5%). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin. Za bardzo istotne uznano działania mające na celu ograniczenie bezrobocia i niwelowanie jego skutków, a także pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Postulowano konieczność wydłużenia godzin pracy Punktu Konsultacyjno Doradczego w Dobrczu oraz poszerzenia zakresu pomocy asystentów rodziny. Część badanych za ważne uznała zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: samorząd gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury, Caritas, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie wiejskiej Dobrcz ulegała wahaniom: od 439 osób na koniec 2012 roku poprzez 514 osób na koniec roku następnego do 471 osób na koniec roku 2014. Jednocześnie zmieniał się także udział osób bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie przedstawiają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 28. Bezrobotni w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	439	514	471
liczba bezrobotnych mężczyzn w gminie	182	228	228
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	257	286	243

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 29. Udział bezrobotnych wg płci w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie ogółem	6,5	7,5	6,7
udział bezrobotnych mężczyzn w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,1	6,2	6,1
udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,1	8,9	7,4

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie pozostające bez zatrudnienia kobiety stanowiły stale ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych spadał z każdym kolejnym rokiem. Dane w tym zakresie zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 30. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	439	514	471
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	257	286	243
udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	58,5%	55,6%	51,6%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie bydgoskim, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju.

Tabela 31. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie bydgoskim	13,4%	13,8%	11,8%
stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim	18,1%	18,2%	15,5%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat bydgoski charakteryzował się niższą, w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego, stopą bezrobocia. Podczas gdy poziom bezrobocia w powiecie utrzymywał się w analizowanym okresie w rejestrach zbliżonych do średniej krajowej, to w województwie był wyższy niż w kraju.

Warto przy tym zauważyć, że w 2014 r. nastąpił wyraźny spadek poziomu bezrobocia w stosunku do lat poprzednich, zarówno w regionie, jak i w całym kraju.

Dane statystyczne odnoszące się do rynku pracy implikują stwierdzenie, że bezrobocie utrzymuje się w gminie Dobrcz na stosunkowo niewysokim poziomie, nie zmienia to jednak faktu, że brak zatrudnienia jest jednym z najważniejszych problemów społecznych, jakie dotyczą mieszkańców. Potwierdzają to sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu, według których bezrobocie było w latach 2012-2014 drugim powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju, czego konsekwencją jest postrzeganie bezrobocia w szerszym niż tylko brak pracy spektrum uwarunkowań definiujących sytuację życiową ludności.

Taka konkluzja płynie też z opinii zaczerpniętych z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców; uznali oni bezrobocie za problem, który najbardziej uciążliwym się w gminie, a ograniczanie jego skutków za najbardziej nieefektywną sferę działań pomocowych.

Przytoczone wyżej informacje potwierdzają tezę, że problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk.

Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Dobrcz nie jest problemem, utrzymuje się na niewysokim poziomie, jednak wykazującym tendencję zwykłą, o czym świadczy liczba osób, którym przyznano wsparcie z powodu bezdomności w latach 2012-2014 (odpowiednio: 8, 9 15).

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		szacunkowa liczba osób			
		w Polsce	w mieście 100-tys.	w mieście 25-tys.	w gminie 10-tys.
osoby uzależnione od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000	ok. 500	ok. 200
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000	1.250-1.750	ok. 500-700
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 dorosłych oraz 2/3 z tych rodzin	ok. 2 mln dorosłych i dzieci	ok. 5.300 dorosłych i dzieci	ok. 1.330 dorosłych i dzieci	ok. 530 dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Dobrcz w latach 2012-2014.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie (w zł.)

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	128 000	135 000	137 500
na przeciwdziałanie narkomanii	15 000	15 000	15 000
Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	5 000	5 000
razem	143 000	155 000	157 500

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrczu.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok nieznacznie rosła. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii pozostawały na tym samym poziomie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Dobrczu oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	47	48	47
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	10	42	18
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	45	58	38
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	23	28	29
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	17	26	10
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	6	8
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	2	1	1
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	1
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrczu.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie pozostawała na zbliżonym poziomie. Liczba przeprowadzanych w nich kontroli ulegała wahaniom. Zmienna była także liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu; liczba osób, które nimi objęto zmieniała się w kolejnych latach. Rosła natomiast z roku na rok. liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Rodziny i osoby z terenu gminy wymagające pomocy z powodu alkoholizmu mogły liczyć na stosowne wsparcie ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu. W latach 2012-2014 było to odpowiednio 61, 60 i 58 osób.

Jeśli chodzi o kwestię przemocy w rodzinie, to GKRPA kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, ale były to bardzo nieliczne pojedyncze przypadki.

Pomoc osobom, które zmagają się z przemocą domową świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Także i tu liczba osób, które w związku ze stosowaniem takiej przemocy wymagały wsparcia była bardzo niewielka (5-7 osób w latach 2012-2014), co może świadczyć o znikomej skali tego problemu w gminie. Warto jednak w tym miejscu podkreślić, że w wielu środowiskach występowanie przemocy domowej nie spotyka się z należytą reakcją otoczenia, a niejednokrotnie mamy do czynienia wręcz z przyzwoleniem na takie działania. Dla dotkniętych tym problemem osób jest to temat szczególnie trudny i drażliwy, dotyczący najbliższych. W tej sytuacji niełatwo przychodzi im informowanie o tym i szukanie pomocy na zewnątrz, także z obawy o napiętnowanie i niechętnie reakcje lokalnego środowiska.

W związku z takim nastawieniem, statystyki nie zawsze oddają rzeczywistą skalę występowania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele instytucji i służb pomocowych powinni wykazać się odpowiednią wrażliwością, ale i determinacją przy przeciwdziałaniu i niwelowaniu skutków tego zjawiska, pamiętając przy tym, że często ofiarami domowej przemocy są dzieci bądź osoby całkowicie uzależnione od sprawcy. Stanowi to niejednokrotnie istotną przeszkodę i utrudnia właściwe zdiagnozowanie tego problemu, a co gorsza, może w konsekwencji uniemożliwić ochronę ofiar przemocy w rodzinie.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci. W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2012-2013 wśród ludności gminy połowę, a w 2014 roku ponad połowę stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 35. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności gminy ogółem	10 472	10 870	10 908
liczba kobiet	5 239	5 411	5 685
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,0%	49,7%	52,1%

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły stale ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych spadał z każdym kolejnym rokiem. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	439	514	471
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	257	286	243
udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	58,5%	55,6%	51,6%

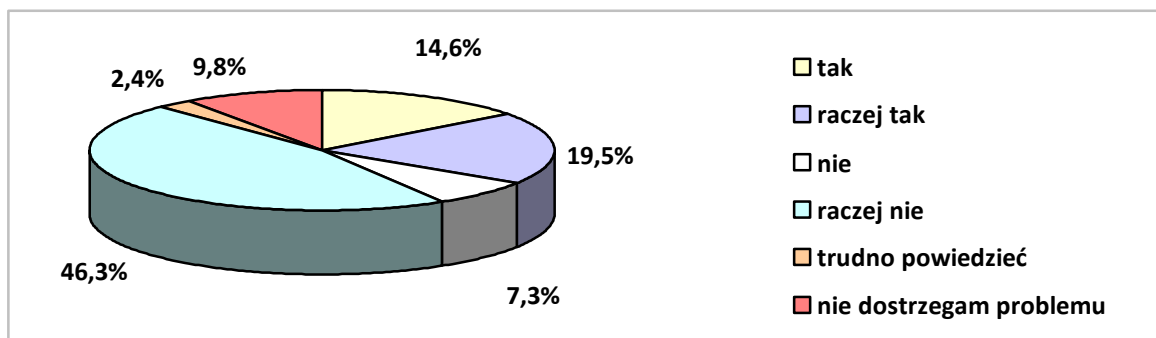
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2012-2014 w gminie Dobrcz problem bezrobocia dotyczył bardziej kobiet niż mężczyzn. Jednak kwestia równości płci i związane z nią problemy, jakkolwiek często obserwowane na rynku pracy, nie ograniczają się tylko do tej sfery; mogą być odczuwane w wielu obszarach życia społecznego, często nie podlegających analizom statystycznym. W takiej sytuacji występowanie problemów nierówności i dyskryminacji oraz ich skalę można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 41 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Łącznie 34,1% ankietowanych odpowiedziało, że tak lub raczej tak. Odmiennego zdania było w sumie 53,6% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 2,4% badanych, a 9,8% w ogóle nie dostrzegało tego problemu. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

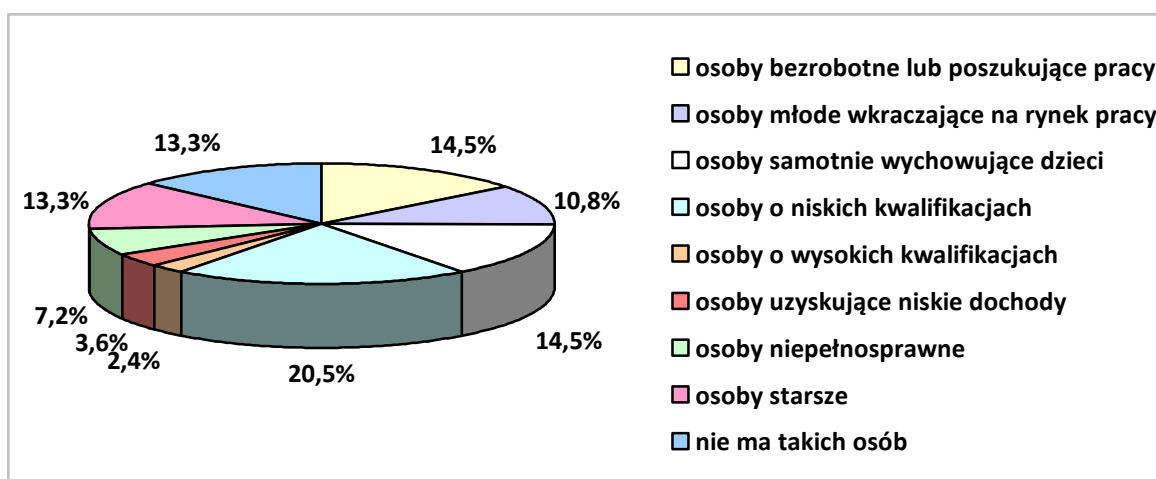
Dane z badania ankietowego.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn.

W odpowiedzi blisko połowa badanych stwierdziła, że bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie ponad połowa respondentów zupełnie nie dostrzegała problemu, bądź nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie. Nikt z uczestników badania nie uznał natomiast, iż problem bardziej dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 11. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

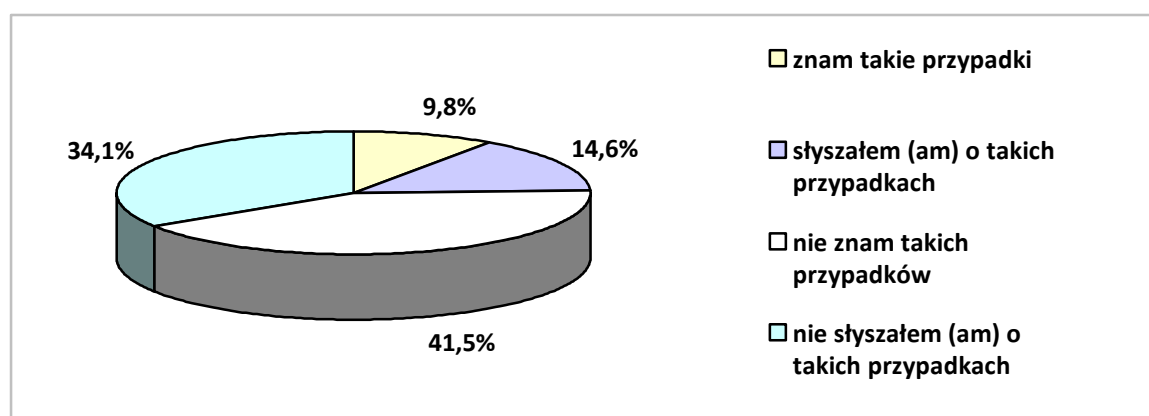
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowanie najczęściej za najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją uznawano osoby o niskich kwalifikacjach (20,5%), a także osoby bezrobotne lub poszukujące pracy oraz samotnie wychowujące dzieci (po 14,5%); często wskazywano też odpowiedź, że są to osoby starsze bądź, że nie ma takich osób (po 13,3%). Wymieniano także: osoby młode, wkraczające na rynek pracy (10,8%) i osoby niepełnosprawne (7,2%). Wśród zagrożonych dyskryminacją ankietowani postrzegali ponadto osoby uzyskujące niskie dochody (3,6%) i osoby o wysokich kwalifikacjach (2,4%).

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według 36,5% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 63,5% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu indagowano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. 75,6% badanych stwierdziło, że nie zna takich przypadków lub o nich nie słyszało, z kolei 14,6% ankietowanych o nich słyszało. Ledwie 9,8% respondentów potwierdziło wiedzę o przypadkach dyskryminacji. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 12. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?

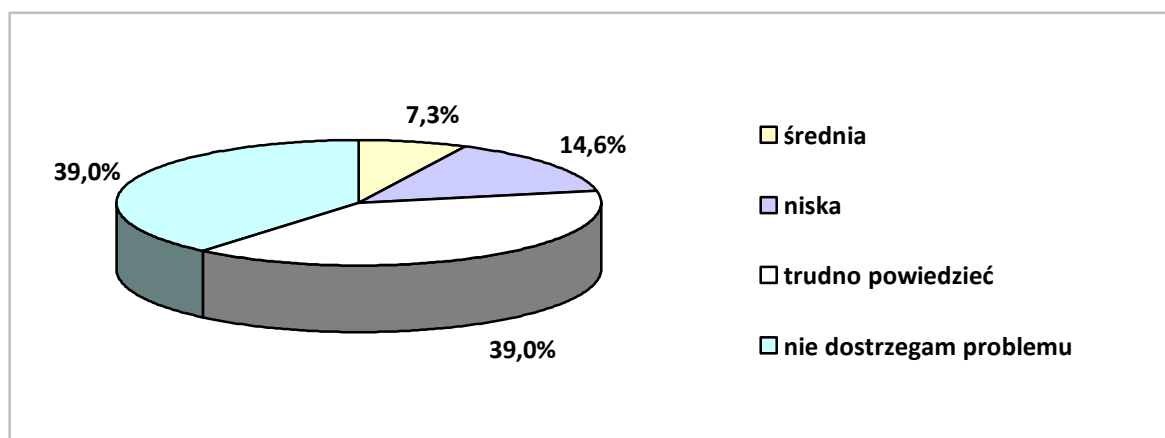

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Zdecydowana większość (90,2%) odpowiedziała przecząco, natomiast 9,8% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, to jaka jest jego skala?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 80% ankietowanych nie dostrzegało problemu lub nie było w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie. Natomiast problem dostrzegało, a jego skalę uważało za niską 14,6% i za średnią 7,3% badanych.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego ponad 70% respondentów nie jest w stanie ich ocenić, zaś ponad 24% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko około 5% pytanym potwierdziło prowadzenie takich działań.

Jak można zauważyć, analizując sytuację w gminie i wyniki ankiet, problemy dotyczące równości płci koncentrują się w gminie głównie w obszarze zatrudnienia. Nie są znane powszechnie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć, trudno też jest jednoznacznie wskazać prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, by – jak wspomniano na wstępie – lepiej odpowiadały takie działania na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Dobrcz została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 6 ankiet wypełnionych przez dyrektorów lub pedagogów z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Kozielcu (liczba uczniów: 122)
- Szkoła Podstawowa w Strzelcach Górnych (liczba uczniów: 90)
- Zespół Szkół w Borównie (liczba uczniów: 203)
- Zespół Szkół w Dobrczu (liczba uczniów: 381)
- Zespół Szkół w Kotomierzu (liczba uczniów: 294)
- Zespół Szkół w Wudzynie (liczba uczniów: 249).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że większość placówek zatrudnia pedagoga (brak w SP w Strzelcach Górnych), psychologa zatrudniają 2 szkoły podstawowe, pielęgniarkę – Zespół Szkół w Wudzynie i SP w Strzelcach Górnych. 3 szkoły zatrudniają logopedę (brak w zespołach szkół w Borównie, Dobrczu i Kotomierzu).

Wszystkie wymienione placówki prowadzą dożywianie uczniów, a z ankiet wynika, że ich grono należałoby poszerzyć o kolejne 29 osób.

Szkoły zapewniają uczniom dostęp do Internetu i możliwość korzystania z sali gimnastycznej, nie posiadają jednak klas integracyjnych.

Przedstawiciele Zespołu Szkół w Borównie zasygnalizowali trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, spowodowane tym, że autobus nie dojeżdża bezpośrednio do szkoły.

Placówki oferują dzieciom zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, teatralne, dziennikarskie, informatyczne, muzyczne, plastyczne i sportowe).

Jednocześnie w szkołach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, rewalidacyjne oraz gimnastyka korekcyjna.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog nieakceptowanych zachowań i zjawisk patologicznych obejmujący 15 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie powodujące ubożenie rodzin, niewydolność wychowawczą rodziców i nadużywanie przez nich alkoholu.

Wypełniając zamknięty katalog zjawisk patologicznych, stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym przypadków zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy.

rodzaj nieakceptowanych zachowań i zjawisk patologicznych.	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
palenie papierosów	(9)	
sięganie po alkohol	(5)	
sięganie po narkotyki		X
niszczenie mienia szkolnego	(8)	
kradzieże	(4)	
dyskryminacja	(1)	
udział w grupach negatywnych	(1)	
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	(15)	
autoagresja	(3)	
ucieczki z domu	(1)	
przestępczość ujawniona	(3)	
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	(15)	

zaniedbanie przez dom	(10)	
przemoc w rodzinie	(9)	
wykorzystywanie seksualne		X

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do nieakceptowanych zachowań i zjawisk patologicznych najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży zaliczono m.in.: agresję i przemoc w grupie rówieśniczej, przypadki wymagające nadzoru kuratora, zaniedbanie przez dom, sięganie przez uczniów po papierosy, przypadki przemocy w rodzinie oraz niszczenie mienia szkolnego.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Skuteczne wspieranie uczniów i rodziców wymaga, zdaniem pedagogów, przeprowadzenia badań w obszarze przemocy w rodzinie oraz w grupie rówieśniczej, a także tych dotyczących niewydolności wychowawczej rodziców. Należy również badać sposób spędzania wolnego czasu przez uczniów, korzystanie z Internetu oraz dostęp do używek, w tym dopalaczy.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Odbývają się pogadanki, spektakle, spotkania ze specjalistami, filmy i prelekcje.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Z ankiety wynika, iż należałoby kontynuować dotychczasowe działania i podejmować znacznie więcej takich inicjatyw, w tym warsztatów dla rodziców mających problemy wychowawcze. Podkreślano dużą rolę spotkań z ludźmi „po przejściach” i spektakli profilaktycznych w pracy z młodzieżą.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele placówek oświatowych uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach prężnie działa Rada Rodziców, odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne. Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu szkoły, pomagając

przy organizacji imprez, uroczystości, konkursów, pikników, wycieczek szkolnych i festynów.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny została oceniona pozytywnie. Do podmiotów tych zaliczono: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Kultury, Związek Harcerstwa Polskiego, Ligę Kobiet Polskich, Policję, Wojsko, Nadleśnictwo i Caritas.

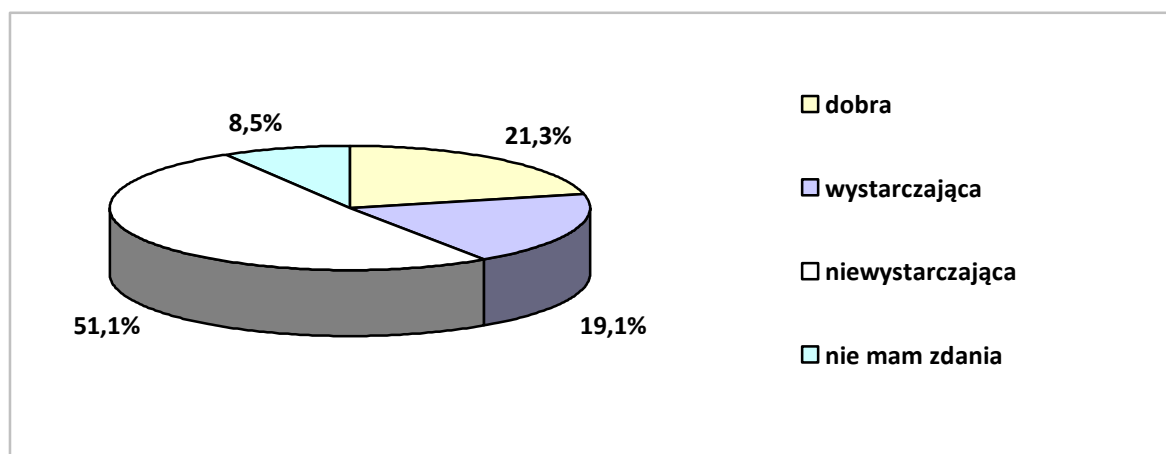
Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, dofinansowaniu dożywiania i wypoczynku dzieci, pomocy w sytuacjach kryzysowych, prowadzeniu konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymianie informacji, pedagogizacji rodziców, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, jak również organizowaniu imprez, spotkań, warsztatów, pogadanek.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie wskazywano przede wszystkim na umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, realizowania pasji i zainteresowań poprzez organizowanie różnorodnych zajęć pozalekcyjnych. Podkreślano rolę wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz edukowania rodziców. Nie zapomniano o pomocy materialnej potrzebującym oraz współpracy szkół z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji gminnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie jako dobrą określiło tylko 21,3% ankietowanych mieszkańców gminy. Za wystarczającą uznało ją 19,1% respondentów. Natomiast jako niewystarczającą oceniło ją aż 51,1% badanych. Z kolei zdania w tej sprawie nie miało 8,5% ankietowanych. Przyczyn takiej oceny należy upatrywać w tym, że oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży jest dość skromna, niemniej młodzież po rozpoczęciu edukacji poza miejscem zamieszkania rzadko zainteresowana jest ofertą zajęć dodatkowych. Wobec takiej sytuacji być może warto byłoby dokonać głębszej analizy istniejącego stanu rzeczy.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 miliona, w 2010 roku do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Dane statystyczne pokazują malejącą dzietność rodzin, a z drugiej strony wydłużający się średni okres życia. Odzwierciedlenie tego trendu znajdujemy w danych dotyczących ruchu naturalnego ludności gminy Dobrcz zamieszczonych w kolejnej tabeli.

Tabela 38. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń	131	131	114
liczba zgonów	96	80	66
Przyrost naturalny	35	51	48

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Sytuacja demograficzna gminy, biorąc pod uwagę przyrost naturalny, jest w chwili obecnej korzystna, ale i tu dają się zauważyć niepokojące tendencje: z jednej strony coraz mniejsza liczba urodzeń, a z drugiej spadająca liczba zgonów. Prowadzi to do wzrostu populacji osób w wieku poprodukcyjnym, która to grupa powiększana jest wszak systematycznie przez osoby kończące aktywność zawodową. Dane na ten temat zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 39. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców gminy ogółem	10 472	10 870	10 908
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 432	1 512	1 495
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	13,6%	13,9%	13,7%

Dane Urzędu Gminy w Dobrczu.

Z przedstawionych danych statystycznych wynika, że systematycznie, choć nieznacznie i przy niewielkich wahaniach wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności.

Przeciwdziałanie niekorzystnym trendom czy zahamowanie procesów demograficznych wymaga długofalowych działań i prowadzenia konsekwentnej wieloaspektowej polityki, której efekty widoczne są czasem dopiero po wielu latach.

Kierunek zmian w strukturze demograficznej gminy i postępujące starzenie się polskiego społeczeństwa wyznaczają nową perspektywę przy formułowaniu założeń polityki społecznej i zadań dla służb i instytucji pomocowych. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze z reguły zakończyły swoją aktywność zawodową, a często także społeczną i środowiskową. Wiąże się to najczęściej z obniżeniem statusu materialnego, poczuciem osamotnienia i nieprzydatności w szybko zmieniającym się świecie. Osoby w podeszłym wieku są też bardziej narażone na choroby, pojawienie się niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych.

Te i inne problemy osób należących do najstarszej grupy wiekowej stają się coraz bardziej zauważalne i nie powinien dziwić fakt, że dostrzegli je także mieszkańcy gminy Dobrcz, co znalazło odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach

przygotowywania niniejszej strategii. Odpowiadając na pytanie o problemy najbardziej uwidaczniające się w gminie, na trzecim miejscu wymienili te związane ze starzeniem się.

Z kolei oceniając ofertę pomocy społecznej uznali, że starość jest drugim najbardziej niezadowolającym jej obszarem.

Ankietowani wskazali też na osoby starsze wymieniając grupy najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Szczegółowych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych dostarczają narodowe spisy powszechne. Główny Urząd Statystyczny nie udostępnia jednak wyników ostatniego spisu na poziomie gmin.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była czwartym, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2012-2014.

Tabela 40. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	98	114	101
liczba osób łącznie w rodzinach	263	305	286

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Na podstawie przytoczonych danych można stwierdzić, iż w analizowanym okresie liczba rodzin i, co za tym idzie, osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności, przy pewnych wahaniach pozostawała na tym samym poziomie z tendencją malejącą.

Należy dodać, że w latach 2012-2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu wypłacił w sumie 1 812 świadczeń (na łączną kwotę 139 800 zł) w postaci

dotatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Liczba przyznanych świadczeń była z roku na rok mniejsza.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Dobrcz mogły korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

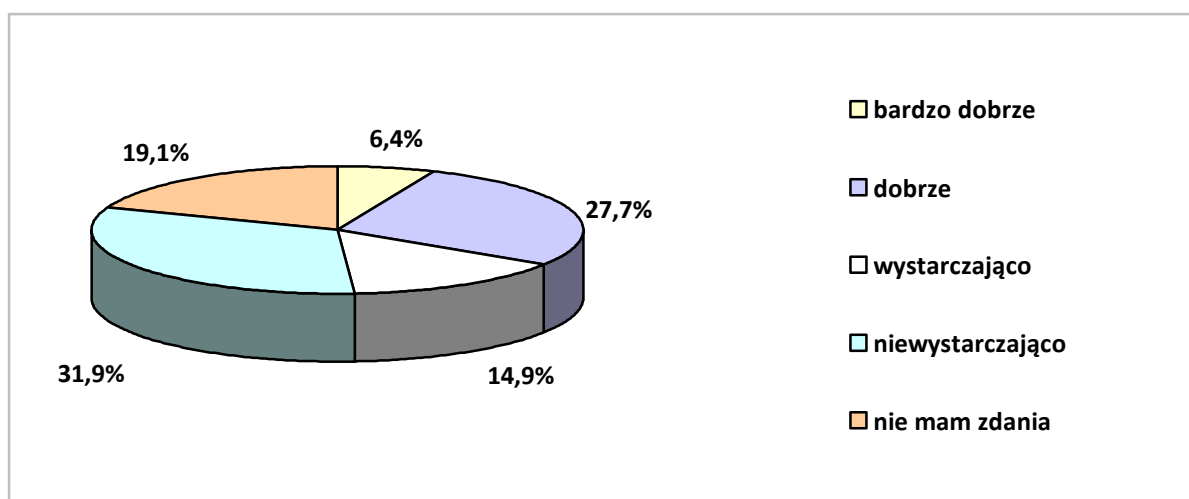
Tabela 41. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	13	4	11
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	32	31	29
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	2	1

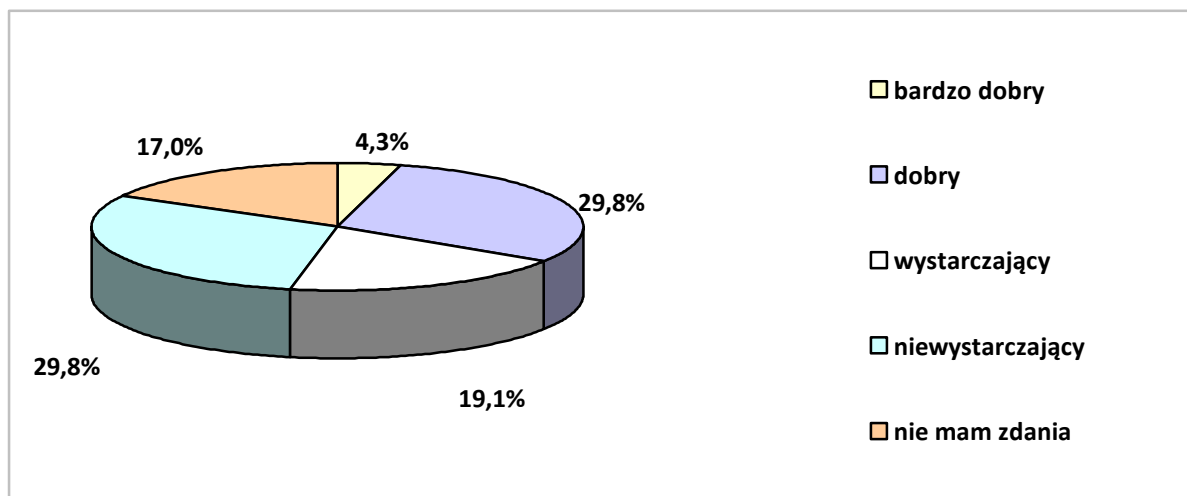
Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Bydgoszczy.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Dobrcz pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy borykającym się z problemami niepełnosprawności. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 16. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 34,1% ankietowanych pozytywnie oceniło realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Z kolei 14,9% uznało te działania za wystarczające. Blisko jedna trzecia respondentów stwierdziła jednak, że są one niewystarczające. Należy przy tym zauważyć, że 19,1% respondentów nie miało żadnego zdania na ten temat.

Podobnie ankietowani mieszkańcy gminy ocenili dostępność usług rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie. Ponad 34% z nich oceniło ją pozytywnie. Jednak blisko 30% stwierdziło, że usługi takie nie są wystarczająco dostępne w gminie, a zdania na ten temat nie miało 17,0% badanych.

Mieszkańcy gminy Dobrcz identyfikowali również problemy i bariery, jakie, ich zdaniem, dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. Najczęściej wskazywano na utrudniające codzienne funkcjonowanie bariery architektoniczne oraz słaby dostęp do usług rehabilitacyjnych. Zwracano także uwagę na brak zrozumienia, a niekiedy akceptacji ze strony otoczenia. Problemem jest również, zdaniem ankietowanych, brak lub niski poziom wykształcenia uniemożliwiający osobom niepełnosprawnym osiągnięcie dobrej pozycji społecznej i materialnej. Niektórzy spośród respondentów za istotny uznali brak w gminie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Mieszkańców gminy, którzy zechcieli wziąć udział w badaniu ankietowym, zapytano także o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Najczęściej postulowano likwidację barier architektonicznych, zapewnienie możliwości edukacji i kształcenia, ułatwienie dostępu do rehabilitacji oraz większe dofinansowanie tego typu usług. Wskazywano też na istotną rolę integracji osób niepełnosprawnych

z otoczeniem, poprzez m. in. stworzenie więzi i pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie spotkań i imprez w poszczególnych miejscowościach gminy.

Analizując wyniki badania nie można też pominąć faktu, że na powyższe pytania znaczący odsetek respondentów miał problem z udzieleniem odpowiedzi. Można przypuszczać, że taka część populacji gminy nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Jednak większość badanych, przynajmniej w pewnym stopniu, orientuje się w sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie.

Należy więc odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je część mieszkańców. Jednocześnie tylko 7,3% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Wypływa stąd wniosek, że osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane. Mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych, choć w powszechnym odczuciu oferowane im wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie.

W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;**
- **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;**
- **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;**
- **starość;**
- **niepełnosprawność;**
- **kapitał społeczny i ludzki.**

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia w gminie • podejmowanie działań przez samorząd na rzecz ograniczenia bezrobocia i aktywizacji osób bezrobotnych • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród różnych grup wiekowych, w tym osób powyżej 45. roku życia i kobiet • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • realizowanie w gminie programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w gminie • prowadzenie w gminie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • możliwość skorzystania przez osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością w gminie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz	• niepodejmowanie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zapewnić nowe miejsca pracy • brak możliwości skorzystania przez osoby bezrobotne z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • nieprowadzenie wśród mieszkańców gminy działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • niepodejmowanie działań służących ograniczeniu zjawisku dziedziczenia biedy w gminie • brak działań na rzecz zapobiegania bezdomności

szanse	zagrożenia
- wystarczająco rozpoznany problem bezrobocia - niewzrastający poziom bezrobocia w gminie - niewzrastająca liczba osób bezrobotnych, których nie udało się zaktywizować - wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy - ograniczanie bezrobocia w gminie poprzez środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) - niepostępujące zjawisko ubożenia mieszkańców gminy - włączanie się przez mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich - wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności w gminie - niewzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością w gminie	- wzrastający poziom bezrobocia w gminie wśród kobiet i osób w wieku 45 lat i więcej - brak możliwości znalezienia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej przez osoby bezrobotne z gminy - niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych - niewystarczająca w stosunku do potrzeb oferta organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych - niezmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie - niewystarczające w stosunku do potrzeb gminy działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem - niewystarczająca w stosunku do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
- prorowadzenie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży - prorowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin - zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny - zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia - monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną - istnienie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) - dysponowanie przez szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów - prorowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz zaspokojenia potrzeb młodzieży w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego - oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe w gminie - wychodzenie przez instytucje gminy do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego - propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w gminie - możliwość skorzystania przez rodziny, dzieci i młodzież z oferty organizacji pozarządowych	- brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci - brak możliwości skorzystania przez osoby z gminy dotknięte przemocą w rodzinie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz

działających na ich rzecz • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnienie osobom z gminy dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • prowadzenie w gminie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie w gminie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • działanie zespołów interdyscyplinarnych • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	
szanse	zagrożenia
• dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • wystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny • zaspokajające potrzeby poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom w gminie • możliwość skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych sytuacja finansowa gminy • wystarczający dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego • dostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami dzieci i młodzieży • zaangażowanie dzieci i młodzieży w wolontariat • niezwiększająca się w gminie liczba wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie • niezwiększająca się w gminie liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • zmiana zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem prowadzonego w gminie poradnictwa i podejmowanych interwencji	• niewystarczająca w stosunku do potrzeb oferta grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • nieodpowiadający potrzebom dostęp do opieki przedszkolnej w gminie • niezaspokajająca oczekiwań uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych w gminie • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego w gminie • niewystarczająca liczba osób pracujących w gminie z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zwiększająca się w gminie liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niedostosowana do potrzeb działalność organizacji pozarządowych zajmujących się problemami przemocy w rodzinie

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zapewnianie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • prowadzenie działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie w gminie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego gminy • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych z gminy na leczenie odwykowe • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • istnienie w gminie grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	• brak możliwości skorzystania przez mieszkańców gminy z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

• szanse	zagrożenia
- wystarczający dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii - wystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie - wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy - zadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w gminie w obszarze uzależnień - zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej - wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych w gminie na temat zagrożeń uzależnieniami - objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia osób uzależnionych i współuzależnionych zainteresowanych wsparciem - wystarczająca liczba osób pracujących w gminie z osobami uzależnionymi - wzrost świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami - wzrost wśród dzieci i młodzieży w gminie świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne - wzrastające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy - wyrastający w gminie poziom bezpieczeństwa na drodze - angażowanie się przez mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń - dostrzeganie efektów działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości	- niezadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień - wzrastająca w gminie liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki - brak oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców - dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze - zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej	- niedostateczne rozpoznanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie - niedoinformowanie osób starszych z gminy o dostępnych formach pomocy - ograniczone działania na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych

• uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • funkcjonowanie w gminie takich form wsparcia osób starszych, jak Klub Seniora i Uniwersytet III Wieku • wychodzenie z ofertą spędzania czasu wolnego dla osób starszych • podejmowanie działań mających na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • możliwość korzystania przez osoby starsze z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych	
szanse	zagrożenia
• wiedza osób starszych w gminie o dostępnych formach pomocy • możliwości wzmacniania potencjału osób starszych w gminie • uzyskiwanie przez osoby starsze z gminy wsparcia ze strony rodzin • wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych z gminy dostępność domów pomocy społecznej • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych	• wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • wzrastająca w gminie liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • ograniczony dostęp osób starszych z gminy do różnych form wsparcia • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w gminie • niezaspokajające potrzeb osób starszych z gminy możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • brak oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w ich codziennym życiu

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy	• nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • niepodejmowanie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • brak możliwości korzystania przez osoby

• organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy • istnienie w gminie w gminie domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • likwidowanie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • prowadzenie w gminie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie wśród mieszkańców gminy działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • zachęcanie mieszkańców gminy do działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych	niepełnosprawne w gminie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz
szanse	zagrożenia
• wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do usług rehabilitacyjnych • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • zaspokajająca potrzeby osób niepełnosprawnych liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia • wystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy do specjalistycznych usług opiekuńczych • wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • posiadanie przez przedsiębiorców z gminy wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • wystarczające zasoby i możliwości gminy w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • wzrastające w społeczności gminy	• brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z gminy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających w gminie osoby niepełnosprawne w ich codziennym życiu • niedostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych

przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym	
---	--

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
- wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy - zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - stwarzanie przez gminę możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców - realizowanie na terenie gminy działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych - wspieranie przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców - stwarzanie przez gminę mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji - upowszechnianie w gminie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej - brak potrzeby poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców - wystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie - pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) - podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w gminie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego - prowadzenie na terenie gminy przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) - podejmowanie w gminie działań przez organizacje pozarządowe na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych - prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych

szanse	zagrożenia
- wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców - otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu - wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców gminy - wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców gminy - dostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej - możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie - wpływ środków zewnętrznych (np. z funduszy Unii Europejskiej) na podniesienie skuteczności świadczonej pomocy społecznej - wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej - dostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych - wpływ działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie - zainteresowanie mieszkańców gminy różnymi formami działalności wolontarystycznej	- niedostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych - niedostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy - wzrastające w gminie zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej - brak wpływu działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie

22. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie rośnie populacja dzieci i młodzieży, ale rośnie także liczba osób w najstarszej grupie wiekowej.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona w gminie dość dobrze rozwinięta. Jeśli chodzi o **komunikację**, to dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości: Dobrcz, Kotomierz, Trzeciewiec, Wudzyn, Borówno, Stronno, Wudzynek i Sienno, natomiast trudności komunikacyjne dotyczą mieszkańców miejscowości: Augustowo, Gądecz, Marcelewo, Pyszczyń, Nekla, Suponin, Kozielec, Trzebień i Strzelce Dolne. Z punktu widzenia **gospodarczego** należy stwierdzić, iż użytki rolne zajmują ponad 80% powierzchni gminy, co implikuje jej rolniczy charakter.

Wśród podmiotów gospodarczych w gminie dominują podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności.

Analiza **zasobów i warunków mieszkaniowych** w latach 2012-2014 wykazała, iż w gminie w tym okresie spadała liczba mieszkań komunalnych, zaś liczba mieszkań socjalnych pozostawała bez zmian. W 2014 roku łączna powierzchnia mieszkań komunalnych wynosiła 4 690 m², a socjalnych 397 m².

Zasoby edukacyjne gminy Dobrcz to 12 oddziałów przedszkolnych, w tym 2 przedszkola, 6 szkół podstawowych, 3 gimnazja i 1 szkoła ponadgimnazjalna.

Spośród mieszkańców gminy, uczestniczących w badaniu ankietowym, większość pozytywnie oceniła dostępność placówek oświatowo-wychowawczych w gminie. Również większość uczestników badania ankietowego zapytana o dostępność placówek kulturalnych w gminie, oceniła ją pozytywnie.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną **opiekę zdrowotną** w Gminnej Przychodni w Dobrczu, w ramach której funkcjonują przychodnie w Kotomierzu i Wudzynie. Spośród uczestników badania ankietowego największa grupa, prawie 3/4 respondentów, pozytywnie oceniła dostęp do placówek służby zdrowia w gminie, ale jednocześnie 1/4 badanych uznała, że jest on niewystarczający. Wśród lekarzy specjalistów, których brakuje w gminie wymieniano: kardiologa, laryngologa, okulistę, ortopedę, geriatrę i reumatologa, a także stomatologa w szkołach.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Składa się na nią wiele obiektów sportowych. Spośród ankietowanych mieszkańców gminy łącznie ponad 70% oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych jako dobry, wystarczający lub bardzo dobry. Ponad 20% uznało jednak, że jest on niewystarczający. Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu dostosowania do potrzeb mieszkańców oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji, wymieniano: utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji, aktywizację mieszkańców, wybudowanie basenu, lodowiska i ścieżek rowerowych.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, to w odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?” zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców gminy stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Jako działania, które należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali utworzenie komisariatu policji w Dobrczu, zwiększenie liczby patroli, zorganizowanie straży obywatelskiej, zainstalowanie monitoringu. Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze najczęściej wskazywali konieczność

utrzymywania właściwego stanu technicznego dróg, poboczy i chodników oraz lepsze oznakowanie i oświetlenie przejść dla pieszych.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu, którego kadre w 2014 roku stanowiło 12 osób, w tym 5 pracowników socjalnych (na 1 pracownika socjalnego przypadało ponad 2 100 mieszkańców), co oznacza, że nie był spełniony ustawowy wskaźnik zatrudnienia.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 ulegała niewielkim wahaniom. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy. W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo, a w dalszej kolejności: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Najrzadziej udzielano mieszkańcom pomocy ze względu na przemoc w rodzinie.

Na koniec 2014 roku w skład infrastruktury socjalnej gminy, obok GOPS wchodził środowiskowy dom samopomocy. Na poziomie powiatowym infrastrukturę polityki społecznej współtworzyły następujące instytucje mające swoją siedzibę w Bydgoszczy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Mieszkańcy gminy Dobrcz korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą.

W 2014 roku na terenie gminy Dobrcz funkcjonowały 22 **organizacje pozarządowe**. W gminie było 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego.

W ramach diagnozy analizowano kwestie **bezdomności**. Ustalono, iż w gminie Dobrcz nie jest to zauważalny problem, gdyż skala zjawiska utrzymuje się na niewielkim poziomie, niemniej liczba bezdomnych objętych wsparciem GOPS rośnie z roku na rok.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok nieznacznie rosła. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii pozostawały na tym samym poziomie. Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań, których inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Pomoc osobom, które zmagają się z przemocą domową świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczba osób, które w związku ze stosowaniem przemocy wymagały wsparcia była w analizowanym okresie bardzo niewielka.

Badania ankietowe dotyczące problemów równości płci wskazały, że koncentrują się one głównie w obszarze zatrudnienia, jednak są to odosobnione przypadki.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, że problemami, które najczęściej dosięgają dzieci, młodzież i ich rodziny, są: sięganie przez uczniów po papierosy, niszczenie mienia szkolnego, zaniedbanie przez dom, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, a także pojedyncze przypadki przemocy w rodzinie. Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zapewnienia prawidłowej opieki rodzicielskiej nad dziećmi, dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej.

W ostatnich latach w gminie nieznacznie wzrasta liczba **osób starszych**. Problemy osób należących do najstarszej grupy wiekowej stają się w gminie coraz bardziej zauważalne, co znalazło również odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach przygotowywania niniejszej strategii. Odpowiadając na pytanie o problemy najbardziej uwidaczniające się w gminie, na trzecim miejscu wymienili te związane ze starzeniem się.

W latach 2012-2014 **niepełnosprawność** była czwartym, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Jeśli chodzi o ocenę działań na rzecz niepełnosprawnych, to 1/3 osób uczestniczących w badaniu ankietowym oceniła działania podejmowane na rzecz niepełnosprawnych w gminie pozytywnie. Podobnie rzecz się miała w przypadku oceny dostępności usług rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Ankietowani zwracali jednak uwagę na brak zrozumienia, a niekiedy akceptacji ze strony otoczenia dla osób niepełnosprawnych.

Badania ankietowe, w których mieszkańcy odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie, pozwoliły stwierdzić, iż problemy, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, to: bezrobocie, alkoholizm oraz problemy związane ze starzeniem się. Ankietowani zwrócili uwagę także na ubóstwo, nierówności społeczne oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego.

Kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym, wskazywane w tychże badaniach, to: osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, osoby starsze oraz osoby i rodziny dotknięte bezrobociem. W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie, starość, zdrowie oraz przemoc w rodzinie.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, ankietowani podkreślali rolę właściwie

zorganizowanej i przemysłanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Za niezwykle istotne uznano polepszenie sytuacji na rynku pracy oraz budowę mieszkań socjalnych. Postulowano prowadzenie szerokich działań edukacyjnych i wydłużenie czasu pracy Punktu Konsultacyjno-Doradczego oraz zwiększenie pomocy asystentów rodziny.

Wyniki diagnozy problemów społecznych w gminie Dobrcz posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016-2025. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

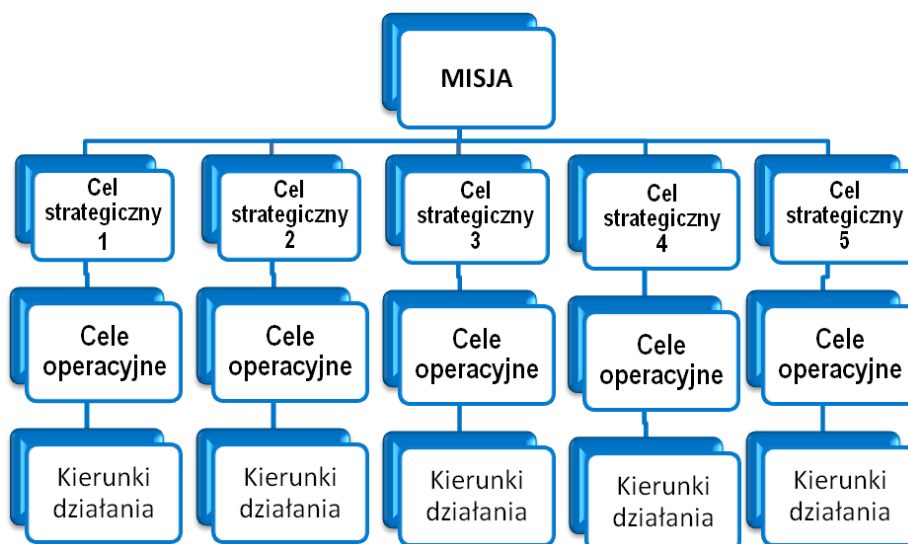
Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz na lata 2016-2025, jest następująca:

Gmina Dobrcz

**– miejsce, w którym dąży się do rozwiązywania problemów społecznych,
zapobiega się ich skutkom
oraz stwarza warunki do integracji społeczności lokalnej,
przeciwdziałając wykluczeniu osób i rodzin.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

CEL STRATEGICZNY 1.:

Skuteczne przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności z wykorzystaniem zasobów własnych i środków zewnętrznych oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. **Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.**
2. **Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:

1. Monitorowanie stanu i poziomu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażanie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Organizowanie na poziomie lokalnym akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich, w tym zbiórek artykułów szkolnych z przeznaczeniem dla dzieci z rodzin ubogich, jak również włączanie się w działania o charakterze charytatywnym na poziomie regionalnym i krajowym.
5. Podejmowanie działań wspierających osoby ubogie mających na celu podnoszenie ich wartości osobistej i budowanie pozytywnej samooceny.
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołami i związkami wyznaniowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową członków rodzin pozostających bez pracy.
3. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych dla rodzin dotkniętych bezrobociem w celu ograniczenia zjawiska „dziedziczenia bezrobocia”.
4. Zmniejszanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
6. Podjęcie działań w celu utworzenia Punktu Konsultacyjnego dla osób bezrobotnych z terenu gminy.
7. Opracowywanie i realizacja programów, których celem jest podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych.
8. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tzw. szarej strefy w zatrudnieniu z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych prawem, a dotyczących możliwości stosowania ulg w podatkach i opłatach lokalnych.
9. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci oraz uwzględnianie tej zasady w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
10. Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy na terenie gminy.
11. Podejmowanie działań mających na celu utworzenie podmiotów ekonomii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni socjalnych.
12. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Podejmowanie działań zapobiegających utracie mieszkań przez rodziny i osoby w wyniku okoliczności życiowych.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, jak również schronienia.

3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
4. Wspieranie osób borykających się z problemem bezdomności i podejmowanie działań mających na celu wyprowadzenie takich osób z bezdomności.
5. Rozwój w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych w celu niesienia skutecznej pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, noclegownie i schroniska, także spoza gminy, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, fundusze organizacji pozarządowych, sponsorzy i inwestorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach
- liczba akcji charytatywnych zorganizowanych z myślą o pomocy rodzinom i osobom ubogim
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,

- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych miejsc pracy, w tym utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej
- liczba akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
- liczba mieszkań socjalnych w gminie,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i uczestniczących w programie wychodzenia z bezdomności
- liczba programów i projektów mających na celu wsparcie osób zagrożonych bezdomnością

CEL STRATEGICZNY 2.:

Wspieranie rodzin, dbałość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.**
2. **Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.**
3. **Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.**
4. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.

2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny w celu zapewnienia skutecznej pomocy rodzinom objętym ich wsparciem.
5. Zapewnienie odpowiedniej do aktualnych potrzeb liczby asystentów pracujących z rodzinami.
6. Realizowanie projektów adresowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
8. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych oraz Kościołów i związków wyznaniowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju:

1. Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
3. Podejmowanie działań w celu utworzenia w gminie klubu młodzieżowego adresującego swoją ofertą do starszej młodzieży w wieku 16-19 lat.
4. Zapewnienie dzieciom wymagającym wsparcia dostępu do specjalistów, takich jak psychiatrą dziecięcą czy psycholog.
5. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
6. Wsparcie uczniów niepełnosprawnych w dostępie do edukacji, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i organizację nauczania indywidualnego.
7. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
5. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się udzielaniem wsparcia osobom doznającym przemocy i pracującym ze sprawcami przemocy w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
3. Rozszerzenie katalogu usług medycznych w oparciu o posiadaną bazę lokalową.
4. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki

przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób w środowisku zamieszkania, jak również zapewnienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. **Realizacja modelu „zdrowego starzenie się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
2. **Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja modelu „zdrowego starzenie się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, jak i zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Wspieranie działalności Klubu Seniora oraz podejmowanie działań zmierzających do integrowania środowiska osób starszych.
4. Kontynuowanie zajęć adresowanych do seniorów w ramach Uniwersytetu III Wieku.
5. Udzielanie wsparcia organizacjom skupiającym seniorów.
6. Podejmowanie współpracy z Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.
7. Podejmowanie działań mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w środowisku lokalnym.
8. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze, jak również zachęcanie osób starszych do włączania się w działalność wolontarystyczną.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna

i zawodowa osób niepełnosprawnych:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
2. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie w oparciu o dostępne informacje oraz uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
3. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
4. Prowadzenie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych.
5. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat potrzeby zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
6. Rozwijania aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
7. Prowadzenie działań na rzecz integracji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych poprzez realizację spotkań, kampanii informacyjnych w oparciu o ośrodek wsparcia dla osób niepełnosprawnych ŚDS.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

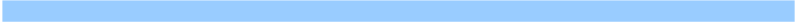
Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba przedsięwzięć mających na celu rozwijanie aktywizację osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych
- liczba osób korzystających z oferty Klubu Seniora,
- liczba uczestników zajęć Uniwersytetu III Wieku,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.:

Dbłość o bezpieczeństwo mieszkańców gminy poprzez działania o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym, skuteczną realizację zadań służb odpowiedzialnych za zapewnienie porządku i bezpieczeństwa, jak również umacnianie wsparcia sąsiedzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
2. **Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym.**
3. **Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Monitorowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie tego rodzaju niepożądanych zachowań wśród uczniów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbałość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
3. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców.
4. Realizacja projektów i kampanii społecznych, których celem jest umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Straż Pożarna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie gminy,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba działań o charakterze prewencyjnym podjętych w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.
- liczba projektów lub kampanii społecznych, których celem było umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością

CEL STRATEGICZNY 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
 2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
 3. **Wspieranie dialogu społecznego.**
-

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zwiększenie nakładu finansowego na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Dostosowanie stanu zatrudnienia GOPS do wymogów ustawowych.
3. Podejmowanie działań promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.
4. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej, na stronach internetowych oraz w postaci broszur i ulotek.
5. Wypracowanie platformy informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ich rodzin jako elementu współpracy różnych podmiotów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.
2. Inicjowanie działalności organizacji pozarządowych w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej.
3. Podejmowanie inicjatyw o charakterze informacyjnym mających na celu pobudzenie zainteresowania środowiska lokalnego przedsiębiorczością społeczną.

4. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wspieranie dialogu społecznego:

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu budowę dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd gminy zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym, mających wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, i inne jednostki organizacyjne gminy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć realizowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi gminy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz na lata 2016-2025 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Przez cały okres realizacji strategii prowadzony będzie monitoring bieżący. Zebrane w jego toku informacje przyczynią się do identyfikacji problemów oraz ich zapobiegania. Sprawozdanie z bieżącego monitoringu będzie co dwa lata przedstawiane Wójtowi i Radzie Gminy. Główną jednak rolę spełniał będzie monitoring zewnętrzny, który zostanie przeprowadzony na zakończenie Strategii. Zebrane informacje dadzą odpowiedź czy i do jakiego stopnia cele strategii były odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

3. POGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu

w innym momencie czasu. Stan wcześniejszy i stan późniejszy różnić się mogą pod rozmaitymi względami”.¹ Zmiana społeczna oznacza przejście od jednego stanu systemu do drugiego.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- objęcia dożywianiem wszystkich dzieci z rodzin ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy i w życiu społecznym,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej,
- zmniejszenia liczby rodzin i osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,

¹ Piotr Sztompka, Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą, (w:) Joanna Kurczewska (red.), Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się na co dzień do zasad zdrowego trybu życia,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia przekonania o korzyściach współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług społecznych i zdrowotnych,
- zróżnicowania form i zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

4. RAMY FINANSOWE

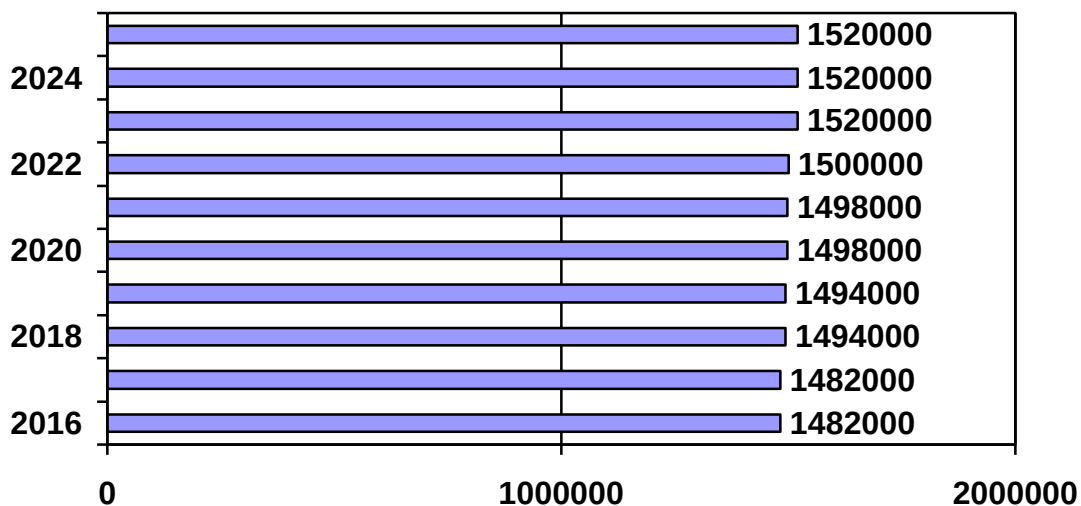
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 42. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2025

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:									
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1482000	1482000	1494000	1494000	1498000	1498000	1500000	1520000	1520000	1520000

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 17. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach.

5. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy.

5.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz na lata 2016-2025 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
5. Roczny Program współpracy Gminy Dobrcz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
6. Program na rzecz Osób Starszych.

5.2. PROJEKTY

W ramach strategii mogą być realizowane projekty. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, niemniej należy pamiętać, iż będzie możliwa dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrcz na lata 2016-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	5
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań	82

Tabele

Tabela 1. Ludność gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014	19
Tabela 5. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku	20
Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	22
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2012-2014	23
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014	23
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014	24
Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015	25
Tabela 11. Placówki kultury w gminie	25
Tabela 12. Opieka zdrowotna w gminie w 2014 r.	28
Tabela 13. Stan zatrudnienia w GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku	33
Tabela 14. Wykształcenie kadry GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku	33
Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	35
Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	35
Tabela 17. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku	36
Tabela 18. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	37
Tabela 19. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014	38
Tabela 20. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014	39
Tabela 21. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014	39
Tabela 22. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	40
Tabela 23. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014	41
Tabela 24. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014	42
Tabela 25. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy	42
Tabela 26. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku	43
Tabela 27. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2014 roku	44
Tabela 28. Bezrobotni w gminie w latach 2012-2014	48
Tabela 29. Udział bezrobotnych wg płci w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2012-2014	48
Tabela 30. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014	48
Tabela 31. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014	49
Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	51
Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie (w zł.)	52
Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	52
Tabela 35. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014	54
Tabela 36. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014	55

Tabela 37. Nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy.....	60
Tabela 38. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014	63
Tabela 39. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014	64
Tabela 40. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014	65
Tabela 41. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	66
Tabela 42. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2025.....	99

Wykresy

Wykres 1. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?.....	27
Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?.....	27
Wykres 3. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?.....	28
Wykres 4. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?.....	31
Wykres 5. Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	32
Wykres 6. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.....	36
Wykres 7. Jakie problemy najbardziej uciążliwie się w gminie?	45
Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym	46
Wykres 9. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?	46
Wykres 10. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	56
Wykres 11. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?	56
Wykres 12. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?	57
Wykres 13. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?.....	58
Wykres 14. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?	63
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych?	66
Wykres 16. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?	67
Wykres 17. Szacunkowa wielkość wydatków (w tys. zł) w poszczególnych latach.....	99

UZASADNIENIE

Na podstawie art.17 ust.1 pkt.1 i art.110 ust.4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz.163 z późn.zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. W związku z tym, że poprzednia strategia przestała obowiązywać konieczne i uzasadnione jest podjęcie niniejszej uchwały.